

ROGATKA

GROCHOWSKA

CZASOPISMO ORGANIZACYJNO - KRAJOZNAWCZE
Oddziału PTTK Praga Południe im. Zygmunta Glogera

41

2007* ROK XXIII

Raptularz Warszawski

80 LAT STOŁECZNEGO ZOO	1
MUZEUM RZEMIOSŁ SKÓRZANYCH	2
GDZIE JEST TA TABLICA,	3

Z naszej dzielnicy

NAJSŁYNNIEJSZY KURIER AK PATRONEM ULICY GROCHOWA., .opr. A. Kowalski.	3
DAWNY INSTYTUT WETERYNARII opr . LB	5
GNIAZDO WILG I ORLIKÓW ____ Jerzy Kasprzycki i Marian Stępień	6
ALEJA CHWAŁY I NIEPODUEŁOŚCI W OLSZYNCIE GROCHOWSKIEJ.. A.Kowalski.	8
ZAKOLE WAWERSKIE mgr inż. Grzegorz Bistula-Prószyński	12
ŚCIEŻKI ROWEROWE W GMINIE WARSZAWA WAWER . . . Urząd Gminy	13

Z kart historii

ZAPOMNIANY SZANIEC Ryszard Lorenz	17
BITWA WARSZAWSKA 1920 Barbara Skwara	18

Poznajemy własny region

KARCZEW	A. Mazurek	20
OTWOCK WIELKI	A. Mazurek	28
KRÓTKA HISTORIA CZERSKA	Edmund Mieroszewicz	30

Regulaminy

Odnaka Krajoznawcza "SZLAKIEM MIEJSC KULTU RELIGIJNEGO NA MAZCWSZU*32	
Odnaka Turystyczno-Krajoznawcza "WARSZAWSKA OBWODNICA TURYSTYCZNA" *35	
Odnaka Krajoznawcza Ziemi Piaseczyńskiej	40
Odnaka Krajoznawcza "MIŁOŚNIK ZIEMI WĘGROWSKIEJ"	43

Z naszego podwórka

Sprawozdanie merytoryczne z działalności Oddziału PTK Praga Pd ...	45
--	----

InO cztery pory roku:

* JUBILEUSZOWY WIOSENNY (?) ORIENT 2007	Andrzej Krochmal ...	47
* ZIMA W SKARYSZEWSKIM	Andrzej Krochmal ----	47
* SŁONECZNY "ZAW-OR 2007"	Andrzej Krochmal ----	48
* GORĄCE "10 x SOŁO"	Andrzej Krochmal	49
* MOKRE "DYMNO 2007"	Andrzej Krochmal ----	49
* XXX OGÓLNOPOLSKI RAJD NA ORIENTACJĘ "PODKUREK 2007" ----	A. K	52
* KRÓTKA HISTORIA PODKURKA	Andrzej Krochmal	53
ORGANIZATOROM IMPREZ TURYSTYCZNYCH POLECAMY ...	Danuta Rosner	56

Pożegnania

SYLWESTER RAKOWSKI	Andrzej Kowalski	58
ŻEC3UU DRUHU SYLWESTRZE	Raszard Lorenz ,	59

Kalendarz imprez turystycznych na rok 2007 Oddziału PTTK Praga Południe
.. III str. okł,

80 LAT STOŁECZNEGO ZOO

Ogród Zoologiczny na Pradze dobiegnie w przyszłym roku 80-lecia swego istnienia. Stołeczny zwierzyńiec powstał przez przypadek. W 1927 r. postanowiono wybudować Muzeum Narodowe w miejscu, w którym Studium Biologiczne miało ogród ze zwierzętami. Aby zapobiec jego likwidacji, warszawskie władze podjęły decyzję o założeniu ogrodu zoologicznego z prawdziwego zdarzenia. Na ten cel przeznaczono teren na prawym brzegu Wisły, między siedzibą OO'Salezjanów, Parkiem Praskim i wałem kolei żelaznej. Ogród otwarty został 11 marca 1928 roku." Początkowo zajmował 28,5 ha i dawał schronienie 500 zwierzętom. Były to w 99% zwierzęta krajowe. Drużynę egzotyczną tworzyły nieliczne małpy, tygrys, lwica i niedźwiedź karpacki. Pierwszym dyrektorem placówki został ornitolog Wenandy Burdziński.

1 września 1939 r. - kolejny gospodarz ogrodu - Jan Żabiński zapewniał dziennikarzy: "Hitlerowscy lotnicy nie będą "tak głupi, by bombardować zwierzęta"¹¹. Niestety, wkrótce potem spadły pierwsze bomby na zwierzyńiec. Ogródzenia i klatki legły w gruzach. Trzeba było zastrzelić wszystkie drapieżniki, a tapir i żyrafa zdechły z wycieńczenia.

ZOO otwarte zostało ponownie w 1948 r. Jego ówcześni mieszkańcy pochodzili głównie z darów. Egzotyczne okazy przybyły rok później z ZSRR. Były to białe niedźwiedzie, lwy i wielbłądy.

Teraz ZOO zajmuje prawie 40 ha. Jest jedynym w Polsce, w którym hodowane są guźce i jedynym w Europie, w którym udaje się je rozmnażać. Guźce są atrakcyjnym materiałem wymiennym dla zagranicznych ogrodów. Warszawa dostała za nie ze Stuttgartu parę antylop bongo. ZOO należy do międzynarodowych zrzeszeń ogrodów zoologicznych i - zgodnie z ustaleniami - popiera zwyczaj wymieniania się zwierzętami, a nie sprzedawaniu ich. Eliminowany jest w ten sposób handel nielegalnie chwytanymi zwierzętami.

Od początku 1998 r. praskie ZOO jest zakładem budżetowym miasta. Przedtem było przedsiębiorstwem państwowym i część swoich dochodów mogło przeznaczać na inwestycje własne. Teraz dotacje z kasy miejskiej wystarczają tylko na bieżące wydatki, a wpływy z biletów pokrywają około 40% kosztów utrzymania placówki. Na nowe inwestycje brak pieniędzy.

"Olszynka" nr 17 (234), kwiecień 1998

MUZEUM RZEMIOŚŁ SKÓRZANYCH

Tytułowe muzeum jest pierwszą tego rodzaju placówką tego rodzaju placówką na terenie kraju, założoną w styczniu 1973 roku staraniem i z funduszu Cechu Rzemiosł Skórzanych.

Celem tego Muzeum jest przekazanie obrazu zanikających już dziś warsztatów rękodzielniczych, ich organizacji, warunków pracy zatrudnionych w nich ludzi oraz wykonywanych przez nich przedmiotów.

Główny akcent ekspozycji stanowią dwa warsztaty: szewski i rymarski. Wyposażono je w pełny zestaw narzędzi typowych dla XIX wieku. Dopełnieniem jest ciąg diapozytywów przedstawiających wnętrza różnych warsztatów rzemiosł skórzanych w okresie między XV i XX wiekiem. Cenny zespół eksponowanych zabytków stanowią wyroby skórzane od XIV po XX wiek włącznie - obuwie, uprzęże. Część obuwia pochodzi z badań archeologicznych, prowadzonych w latach odbudowy Starego Miasta (szczególnie z "Góry gnojnjej"). Historii rozwoju obuwia dotyczy interesujący zestaw miniatur obuwia noszonego w latach 1910-1965, wykonany przez 70-letniego szewca-modelarza Kazimierza Dadasiewicza.

Eksponaty, w przeważającej ilości, stanowią dary członków Cechu, osób prywatnych oraz depozyty Muzeów: Historycznego, Narodowego i Wojska w Warszawie.

**MUZEUM
CECHU
RZEMIOŚŁ
SKÓRZANYCH
IM. JANA KILIŃSKIEGO**

Na uwagę zasługują dokumenty archiwalne: Statut Cechu Rymarzy, podpisany przez króla Stanisława Augusta, Księga Przyjęć do prawa miejskiego z lat 1506-1638, Księga Rachunków z lat 1635-1647, emblematy cechowe z wieków: XVI, XVII' i XVIII. Na szczególną uwagę zasługują przedmioty stanowiące niegdyś wyposażenie izby cechowej: lada, kufel, tacka, krzyże lichtarze.

Patronowi Muzeum - szewcowi Janowi Kilińskiemu, pułkownikowi Powstania Kościuszkowskiego, poświęcono specjalne miejsce. Cykl zaś portretów przedstawia ludzi zasłużonych dla rzemiosła, o wysokich kwalifikacjach zawodowych, wykształconych, p sercach gorących, którzy działali na niwie społecznej i kulturalnej.

Muzeum mieści się w zabytkowej kamienicy, która od XVIII w. stanowi własność Cechu, czyli przy ul. Wąski Dunaj 10. Godziny otwarcia: wtorek 12-18, piątek 10-16 i w niedziele 10-16. Wstęp wolny!

GDZIE JEST TA TABLICA...

ul. Żegańska nr 1 (dz. Wawer, Międzyzlesie)

W korytarzu biurowca Urzędu Dzielnicy Wawer (dawniej firmy ABB Zwar SA, a do roku 1998 Zakładów Wytwórczych Aparatury Wysokiego Napięcia *ZWAR*) na ścianie przy schodach, po prawej stronie, wmurowana **była** tablica odlana w brązie z napisem:

"(okrągła płaskorzeźba głowy)/ KAZIMIERZ/ SZPOTAŃSKI/ 1887-1966/ PIONIER PRZEMYSŁU APARATÓW ELEKTRYCZNYCH/ W POLSCE. WYCHOWAWCĄ KADR NAUKOWO/ -TECHNICZNYCH. OFIARNY OPIEKUN ZAŁOGI W/ OKRESIE II WOJNY ŚWIATOWEJ./ (logo ZWAR-u) (logo z napisem: „SZPOTAŃSKI/ FAE”) (logo SEP-u)".

Gdzie ta tablica obecnie znajduje się? Podobno w Muzeum Techniki w Warszawie!
Andrzej Kowalski

Z naszej dzielnicy _____

NAJSŁYNNIEJSZY KURIER AK PATRONEM ULICY GROCHOWA

JAN NCWAK - JEZIORAŃSKI będzie wreszcie patronem jednej z ulic Grochowa. Dwa lata trwały starania mieszkańców tej dzielnicy o zatwierdzenie tego wniosku. Rada Warszawy, w dniu 7 marca 2007 r. podjęła wreszcie wiążącą uchwałę.

Samorząd Mieszkańców Grochowa Południowego, z przewodniczącym Adamem Grzegorzólką już w lutym 2005 roku zaproponował, by imię najslawniejszego z kurierów Armii Krajowej, w czasie II wojny światowej - Jana Nowaka-Jeziorańskiego, nosiła bez-

imienna ulica, położona na pograniczu Grochowa i Gocławia. Do takiego mianowania niezbędna była decyzja prezydenta Warszawy. Procedury niezbędne do podjęcia takiej decyzji głoszą, że nadanie imienia - przed upływem 5 lat od śmierci proponowanego patrona - nie było (w chwili zgłoszenia wniosku) możliwe. W dniu 21 kwietnia 2005 r. Rada miasta stołecznego Warszawy zmieniła treść wymienionej ustawy, dopuszczając tym samym do odstąpienia - w przypadku szczególnym - od 5-letniej karencji.

nag"

JAN NOWAK-JEZIORAŃSKI urodził się w 1913 r. Był żołnierzem Armii Krajowej oraz kurierem rządu londyńskiego. Walczył niemal od pierwszego dnia II wojny światowej. Jako podchorąży artylerii został wzięty do niewoli - na Wołyniu. Po ucieczce kontynuował walkę w podziemiu. W AK prowadził akcję "N", mającą na celu demoralizację oddziałów niemieckich. W lipcu 1944 r. dotarł do Warszawy, jako ostatni kurier, przed wybuchem powstania. W przeddzień kapitulacji, z rozkazu Komendanta AK - generała Nura-Komorowskiego, przedarł się z płonącej Warszawy do Londynu, wywożąc setki dokumentów i zdjęć, świadczących o dramacie walczącej stolicy.

Po wojnie zamieszkał w zachodniej Europie, kolejno: w Londynie, Monachium oraz w USA - w Waszyngtonie. Po 58-letniej emigracji, w lipcu 2002 r. powrócił do Polski, tymczasem, był wieloletnim dyrektorem Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa, będącej dla Polaków w PRL-u jedynym źródłem prawdziwych informacji.

Po wyjeździe do USA w 1976 r, był działaczem w Kongresie Polonii Amerykańskiej do 1996 r, będąc konsultantem Narodowej Rady Bezpieczeństwa USA. Miał ogromne zasługi dla wejścia Polski do struktur NATO.

Jan Nowak-Jeziorański był kawalerem najwyższych polskich odznaczeń: Orderu Orła Białego, Orderu Virtuti Militari, Medalu Wolności. Był autorem szeregu książek, a wśród nich słynnych: "Kurier z Warszawy", "Wojna w eterze", "Polska z oddali", "W poszukiwaniu nadziei", "Rozmowy o Polsce". Zmarł 21 stycznia 2005 r. Spoczywa na cmentarzu powązkowskim, w Alei Zasłużonych.

W 2006 r. kapituła odznaczeń Muzeum w Krośniewicach (założek Muzeum Kolekcjonerstwa), w uznaniu dla utwalania historii poprzez gromadzenie wielu cennych pamiątek, nadała Janowi Nowakowi-Jeziorańskiemu tytuł HETMANA KOLEKCJONERÓW POLSKICH. Tytuł ten zostaje przyznawany jedynie 6 osobom rocznie (maksimum). Do tytu-

łu dodawany jest DYPLOM HONOROWY z numerem nadania oraz pozłacany pierścień. Jest to obecnie jedyny i najwyższy stopień uznania dla wybitnych zasług w dziedzinie kolekcjonerstwa, utrwalającego ważne dla naszej historii pamiątki.

DAWNY INSTYTUT WETERYNARII

W budynkach przy ul. Grochowskiej aż do 2005 r. mieścił się Wydział Weterynarii Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Budynki opustoszały, bowiem uczelnia postanowiła przenieść Wydział na teren nowego kampusu na Ursynowie. SGGW przez 2 lata starała się sprzedać budynki usytuowane przy ul. Grochowskiej 272. Mimo - zdawało by się - znakomitemu usytuowaniu, wszystkie przetargi kończyły się fiaskiem. Potencjalnych inwestorów odstraszał fakt, że instytut był już w trakcie wpisywania na listę zabytków. Dodatkowo plan zagospodarowania przestrzennego narzucał dla tego miejsca funkcje edukacyjne.

Utrzymanie obiektu jako pustostanu bardzo obciążało budżet uczelni. Konieczność sprzedaży wymuszała kilkukrotne obniżanie ceny wywoławczej. Wreszcie działka, na której stoi 15 budynków, została sprzedana za kwotę zbliżoną do 15 mln zł. Nabywcą jest firma J. M. Inwest. Firma założyła restaurację istniejących budynków, a także dobudowanie kilku nowych, dopasowanych do obecnego wyglądu. Ostatecznie wpisanie kompleksu na listę zabytków skomplikowało sprawę, wiążąc ręce inwestorowi, utrudniając (jeśli nawet nie uniemożliwiając) inwestowanie według własnych zamysłów. Inwestor, jako nowy właściciel oświadcza, że prowadzi rozmowy z holenderską szkołą hodowli roślin w sprawie otwarcia w Warszawie filii.

Kompleks dawnego Instytutu Weterynarii im. Józefa Piłsudskiego jest jednym z

najcenniejszych zabytków Grochowa. Najstarsze z budynków kompleksu powstały w latach 1899–1900. Instytut w 1918 r. został przekształcony w Studium Weterynaryjne uniwersytetu Warszawskiego, zaś w 1927 r. – w Wydział Weterynarii UW. Na początku lat 50 (XX w) Instytut został przejęty przez Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego.

Na podstawie artykułu z Gazety Stołecznej z .1.06.2007 r. opracował LB

W poszukiwaniu materiałów historycznych o Grochowie^ potrzebnych dla celów tworzonej przez nas "Encyklopedii Grochowa", a przeznaczonej dla jej rozpowszechniania jej wśród młodzieży naszej dzielnicy, trafiliśmy na Życie Warszawy z 19 --20 maja 1979 r. W dziale "Warszawskie pożegnania" Nr 475 znaleźliśmy artykuł Jerzego Kasprzyckiego z rysunkiem Mariana Stępnia pod tytułem

GNIAZDO * WILG* I * ORLIKÓW

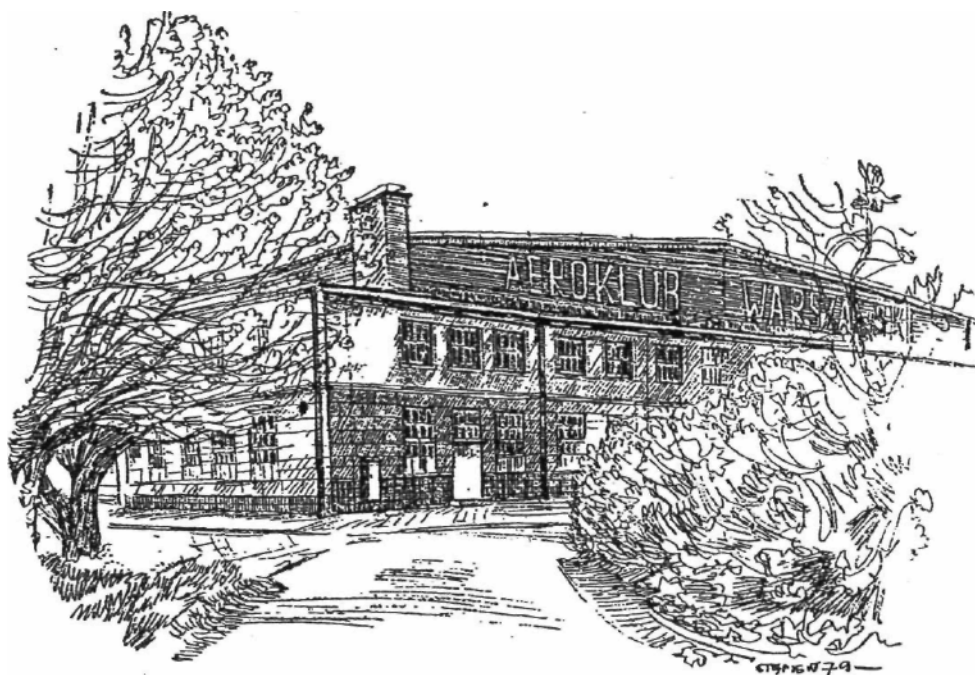
Który przedrukujemy z ze skrótami, części zdaktualizowanych

Nowe osiadła, które powstają obecnie na Gocławiu, wzdłuż Wału Miedzeszyńskiego mają nazwy "Orlik", "Jantar", "Wilga", "Iskra", związane z szybowcami i samolotami polskiej produkcji. W ten sposób chciano upamiętnić fakt, że są to tereny dawnego lotniska sportowego. Istnieje tam jeszcze pamiątka bardziej konkretna: obszerne budynki i hangary Aeroklubu Warszawskiego (obecnie nie ma po nich śladu – przyp. redakcji RG).

Skąd wzięli się lotnicy na Gocławiu? Tuż przed wojną powstał projekt zbudowania tam wielkiego lotniska cywilnego, które przejęło by ruch pasażerski z Okęcia, przeznaczonego na cele wojskowe. Port lotniczy na Gocławiu miał zajmować 40 hektarów, jego podstawową instalacją miały być cztery betonowe drogi startowe o długości 2600 m i szerokości 100 m.

Przed wybuchem wojny zdążono tylko wykupie częściowo grunty rolne, należące do znanych rodzin miejscowych, m.in. do Wolframów, których przodek Christian Wolfram zainicjował w XIX w. usypanie Wału Miedzeszyńskiego i meliorację gruntów Saskiej Kępy. tereny przyszłego lotniska wymagały jeszcze dokładniejszego uporządkowania stosunków wodnych - i tego właśnie zagadnienia dotyczą jedyne zachowane ślady przedwojennej inwestycji, przepompownia i fundamenty zamierzonej studni głębinowej

W tamtych czasach ośrodkiem lotnictwa sportowego było Pole Mokotowskie, słynące z sukcesów naszych pilotów i konstruktorów - co powinno być wreszcie upamiętnione w istniejącym obecnie parku. Powojenne natomiast pokolenia warszawskich lotników sportowych (w tym szybowników) wychowały się już na Grochowie, na Gocławiu, gdzie prowizoryczne baraczki ustawiono wkrótce po wojnie, wykorzystując zniwelowany dawniej teren. Do dziś mamy wiele sentymentu dla tych łąk, na których odbywaliśmy podstawowe szkolenie szybowcowe przed wyjazdem na "prawdziwe" loty w Lisich Kątach. Jeszcze w 1947 r. bywało i tak, że pod oczekujące na start maszyny podchodziły konie, dla których nasze lotnisko było niczym innym, jak tylko ... pastwiskiem. Sprawa tytułu własności i użytkowania tego obszaru długo była dość mglista, dawni właściciele nie otrzymali przed wojną wszystkich swoich należności i toczyli z Aeroklubem liczne procesy o odszkodowanie.

Dopiero pod koniec lat czterdziestych rozpoczęto poważniejsze inwestycje. Udało się znaleźć w Żarach k. Żagania poniemiecki hangar o solidnej konstrukcji sta-

Iowę j, dość wysoki i pojemny, jak na potrzeby Aeroklubu (54 tys. m* i przeszło 10 metrów wysokości). Budowla została rozmontowana, przewieziona do Warszawy i ponownie złożona na wytrzymałych fundamentach. W latach 1959-56 warszawscy lotnicy sportowi otrzymali w ten sposób dwa hangary (mniejszy miał 29 tys. m^), które stopniowo "obrastały" dodatkowymi zabudowaniami i utworzyły w końcu poważny ośrodek techniczno-organizacyjny. Korzystały zeń jeszcze inne instytucje - m.in. Pogotowie Lotnicze ze swoją tflazą śmigłowcową.

Cały teren lotniska został pochłonięty przez nowe dzielnice rozrastającej się Warszawy. Pozostały wspomnienia i trochę tęsknoty za tym, co było piękne. Życie jest okrutne, nie zna sentymentów. Trudno dziś wskazać miejsca opisane w powyższym artykule. "Spełniły się" czarne przewidywania pana Kasprzyckiego. Nie powstało muzeum polskiej awiacji, ani warsztaty modelarskie, a lotnicy sportowi ćwiczą dziś w Wielkopolsce, ze skutkiem przynoszącym grad tytułów i medali, rozślawiając "polską szkołę lotnictwa sportowego".

-'

ALEJA CHWAŁY I NIEPODLEGŁOŚCI W OŁSZTNCIE GROCHOWSKIEJ

O BOWIĄZKIEM KAŻDEGO POKOLENIA JEST UTRWALENIE PAMIĘCI O PRAOJCACH
Wypowiadane o Nich słowa i myśli nigdy nie oddadzą należnej Im wdzięczności za walkę i przelaną krew w obronie Ojczyzny. Założeniem architektonicznym AIEI CHWAŁY są centralnie ukształtowane Pomniki pamięci Bohaterów, wraz z dominantą w postaci usypanego kopca z ziemi pochodzącej z terenów walczącej Warszawy i z tych części świata, w których nasi rodacy oddali życie za naszą wolność i niepodległość. Kopiec - symbol "budowania", przypomina o ciągłości pokoleń, 'o naszych Ojcach, którzy własną krwią napisali najpiękniejszą kartę historii. Pamiętajmy więc - i wciąż przekazujmy - pamięć o Nich.

1. ZAŁOŻENIA OGÓLNE

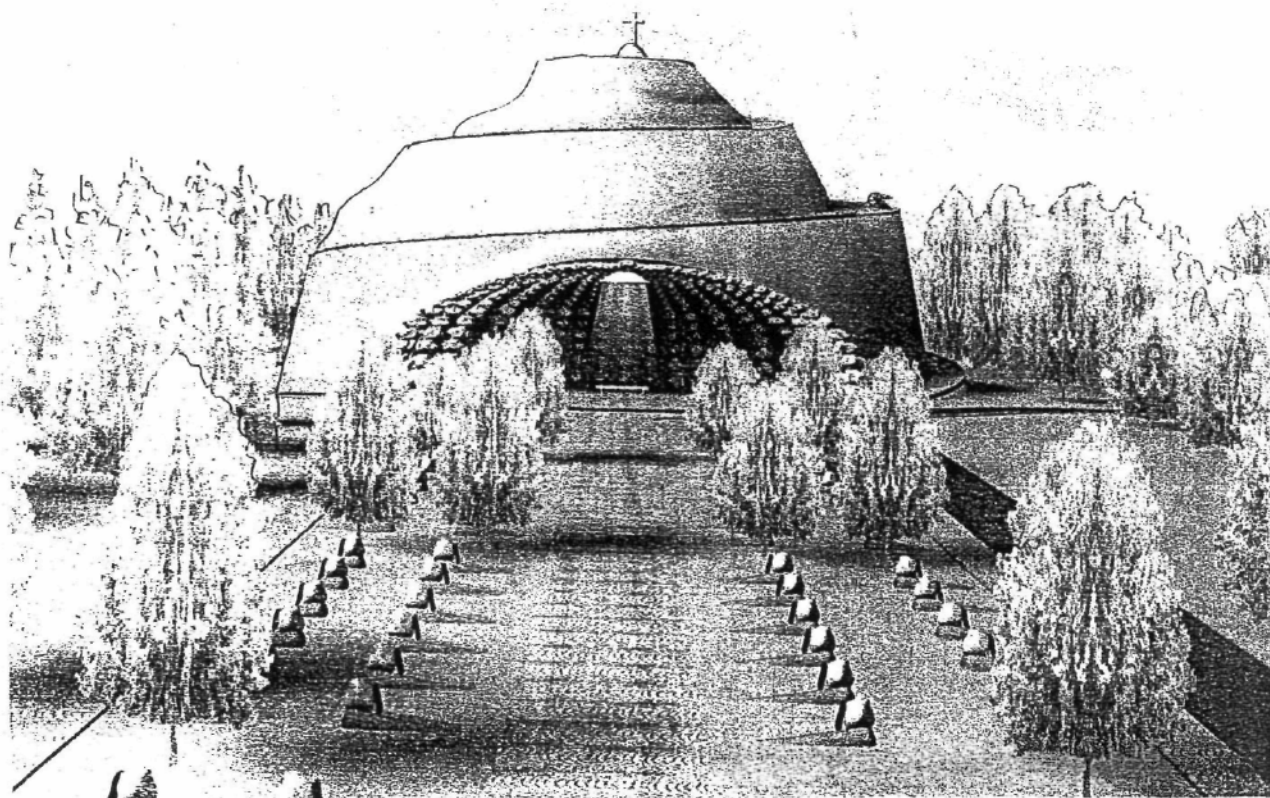
Dominantą Alei Chwały jest kopiec o średnicy 100 m w podstawie i wysokości 50 metrów, z ołtarzem oświetlonym odwróconym zniczem. Znicz, ' o średnicy 9 m, jest symbolem pamięci o poległych Rodakach, a z którego płynie moc duchowa dla naszego i przyszłych pokoleń.

Obudowę ołtarza stanowi 1? kamiennych łuków wklejonych w czarny nośny żelbet, do których podwieszony jest znicz.

Na polu bitwy - w jednym dniu 25 lutego 1831 r. - poległo 17 000 ludzi, w tym około 8 000 po stronie Obrońców Ojczyzny i - około 9 000 - po stronie najeźdźcy. Stąd każdy łuk poświęcony jest - symbolicznie - około 1 000 poległym. Każdy łuk ułożony z kamiennych głazów, stanowi zwarty szkielet wzmocnionego w boju Narodu Polskiego.

Nad pierwszym wzniesieniem kopca (w układzie bocznym) ustawiona jest wygaszona armata ze składem kuł, z których wyrasta zboże - symbol odrodzenia i pokoju. V podstawie, pod nasypem kopca po stronie południowej, lokalizuje się kaplicę kościelną dla ok. 300 wiernych, z otwarciem na ul. Szeroką. Spiralna droga o pochyleniu do 6%, dostosowana jest dla osób mniej sprawnych i prowadzi na szczyt kopca. Drogę tę mogą przemierzać pielgrzymi, w symbolicznej "drodze Krzyżowej", ofiarowanej za mękę i życie poległych na świecie Polaków.

Niezależnie od podstawowego przeznaczenia kopca - symbolu pamięci o potomnych - służyć on będzie jako wielki taras widokowy na otaczającą przyrodę - Lasy Rembertowa i Olszynki Grochowskiej.

Pomysł budowy kopca powstał na początku XX wieku, kiedy arch. Zdzisław Jasiński wykonał szkic kopca, bez określenia jego usytuowania. Aktualne założenie architektoniczne Alei Chwały, różniące się wystojem, funkcją i miejscem, nawiązuje do historycznej koncepcji z 1916 r.

Autorzy opracowania; dr Stefan Melak - uwarunkowania historyczne

arch. Józef Helinski - kompozycja architektoniczna

arch. Michał Helinski - kompozycja plastyczno-Przestrzenna

ALEJA CHWAŁY (uzupełnienia)

O „Alej Chwały” na Olszynie Grochowskiej pisaliśmy dwa lata temu w „Rogatce” nr 39 (2005 - Rok XXI) na stronach 12-14. Od tego czasu nastąpiło szereg zmian. Na początku 2007 roku został zdewastowany napis na głazie zwieńczającym Kopiec Bohaterów Olszyny Grochowskiej przy ul. Traczy (róg ul. Chełmżyńskiej). Obecnie na głazie umieszczona jest metalowa tablica w kształcie krzyża otoczonego obwódką w kształcie sznura. Na tablicy odlany jest napis: „(w górnym ramieniu orzeł w koronie BOHATEROM/ POLEGŁYM W OBRONIE OJCZYZNY/ 25 LUTEGO 1831 ROKU/ W BITWIE Z MOSKALAMI POD OLSZYNKĄ/ GROCHOWSKĄ/ W/ 176 ROCZNICĘ WAKI/ Z NAJEŹDŹCĄ/ KRĄG PAMIĘCI/ NARODOWEJ/ JÓZEF HELIŃSKI/ STEFAN MELAK/ WARSZAWA/ 25 LUTY 2007”.

W Alei Chwały wzdłuż ulicy Traczy (po lewej stronie idąc do rezerwatu „Olszynka Grochowska”) od czasu pierwszej publikacji w „Rogatce” przybyło dwanaście nowych głazów (tzw. głazów pamięci narodowej) z pamiątkowymi *- tablicami z marmuru o następującej treści:

1. Na głazie umieszczona jest płaskorzeźba profilu głowy papieża Jana Pawła II, a pod nią tablica z napisem: "...STRZEŻCIE TEGO WIELKIEGO/ DZIEDZICTWA NARODOWEGO,/ SŁAWNEJ OLSZYNKI GROCHOWSKIEJ.../ SŁOWA OJCA ŚWIĘTEGO JANA PAWŁA W SKIEROWANE W WATYKANIE 17 GRUDNIA 1991 R./ DO DELEGACJI KRĘGU PAMIĘCI NARODOWEJ/ GŁAZ PAMIĘCI JANA PAWŁA W POWSTAŁ Z INSPIRACJI I STARANIEM/ ANDRZEJA, STEFANA, ARKADIUSZA, SŁAWOMIRA,/ HANNY, GABRIELI i STANISŁAWA MELAKÓW,/ ELŻBIETY, WANDY i JANA WASIÓW,/ ks. WACŁAWA KARŁOWICZA,/ L. i R. BARSZCZÓW, Z. i I PACHOWSKICH,/ H. i A RADOSZEWSKICH, Ł. KUDLICKIEGO,/ WIKTORA i ANDRZEJA SIENKIEWICZÓW/ 27 LISTOPAD 2005”.
2. "f/ PAMIĘCI/ PPLK. PIOTRA/ WYSOCKIEGO/ (1797-1875)/ BOHATERSKIEGO PRZYWÓDCY/ SPISKU PODCHORAŻYCH^ KTÓRY POPROWADZIŁ NARÓD/ DO POWSTANIA LISTOPADOWEGO/ PRZECIWKO NAJEŹDŹCY ROSYJSKIEMU./ W 1831 ROKU RANNY W OBRONIE WARSZAWY./ SKAZANY WYROKIEM SĄDU ROSYJSKIEGO/ NA ŚMIERĆ PRZEZ POĆWIARTOWANIE./ WYROK ZAMIENIONO NA 24 LATA KATORGI/ W KOPALNIACH SYBERYJSKICH7 STAŁ SIĘ SYMBOLEM ASPIRACJI/ NIEPODLEGŁOŚCIOWYCH POLAKÓW./ CECH KRAWCÓW/1 RZEMIOŚL WŁÓKIENNICZYCH/ m.st. WARSZAWY/ KRĄG PAMIĘCI NARODOWEJ/ WARSZAWA 27.XI.2005 R”.
3. "t/ PAMIĘCI/ GEN. DYW. HENRYKA/ DEMBIŃSKIEGO/ BOHATERA POWSTANIA LISTOPADOWEGO/ OBROŃCY WARSZAWY 6-7 WRZEŚNIA 1831 R./ WODZA WOJSK WĘGIERSKICH W 1849 R./ DZIELNICA ŚRÓDMIEŚCIE/ m.st WARSZAWY/ KRĄG PAMIĘCI NARODOWEJ/ LISTOPAD 2005.”.
4. "f/ PAMIĘCI/ GEN. DYW PIOTRA/ SZEMBEKA/ KAWALERA ORDERU VIRTUTI MELITARI/ BOHATERSKIEGO DOWÓDCY/ W WALKACH Z NAJEŹDŹCĄ ROSYJSKIM/ POD WAWREM I GROCHOWEM/ W DNIACH 19 i 25 LUTEGO 1831 R/ RADA I ZARZĄD DZIELNICY/ PRAGA POŁUDNIE/ m.st. WARSZAWY/ KRĄG PAMIĘCI NARODOWEJ/ LISTOPAD 2005 ”.
5. "f/ PAMIĘCI/ GEN. DYW. JANA/ UMIŃSKIEGO/ BOHATERA POWSTANIA LISTOPADOWEGO/ KAWALERA ORDERU YIRTUTI MELITARI/ OBROŃCY WARSZAWY PRZED NAJEŹDŹCĄ ROSYJSKIM/ W DNIACH 24 i 25 LUTEGO 1831 R/ MIESZKAŃCY, RADA i ZARZĄD/ DZIELNICY TARGÓWEK7 m.st. WARSZAWY/ KRĄG PAMIĘCI NARODOWEJ/ WARSZAWA 26.02.2006 R ”.

6. "t/ PAMIĘCI/ OFIARNYCH KOBIET POLSKICH/ BOHATEREK POWSTANIA LISTOPADOWEGO/ EMILII PLATER/ JÓZEFINY ROSTOWSKIEJ/ BARBARY BRONISŁAWY CZARNOWSKIEJ/ KLAUDYNY z DZIAŁDOWSKICH POTOCKIEJ/ EMDLJI SZCHANIECKIEJ/ RADA I ZARZĄD DZIELNICY/ PRAGA POŁUDNIE/ m.st. WARSZAWY/ KRĄG PAMIĘCI NARODOWEJ/ 27 LISTOPAD 2005 R ".
7. "f/ PAMIĘCI/ MJR. WALERIANA ŁUKASIŃSKIEGO/ ZAŁOŻYCIELA W 1821 ROKU TOWARZYSTWA PATRIOTYCZNEGO/ ARESZTOWANEGO 1822 ROKU/ NAJTAJNIEJSZEGO WIĘZNIA CARÓW ROSYJSKICH/ MIKOŁAJA I i ALEKSANDRA W WIĘZINIEGO PRZEZ 46 LAT W LOCHACH SZLISSELBURGA/ DO ŚMIERCI W DN. 27 LUTEGO 1868 ROKU/ „Nastanie dzień sądu i rachunku./ Rosja będzie zmuszona wypłacić się do ostatniego szeląga za gwałcenie praw/ boskich i ludzkich nie tylko względem/ obcych narodów ale nawet względem/ własnych ludów ..."/ Z testamentu Waleriana Łukasińskiego/ JÓZEF, STEFAN, ARKADIUSZ, ANDRZEJ, SŁAWOMIR I STANISŁAW/ MELAJCOWIE/ JAN PACHOWSKI, S. i A. ROSIŃSCY, J. SZYMKOWSKI, M. STAŃCZAK, J. WAS".
8. "t/ PAMIĘCI/ BOHATERÓW BITWY GROCHOWSKIEJ/ BRACI MYCIELSKICH/ LUDWIKA/ POLEGŁEGO 25 LUTEGO 1831 RY W OBRONIE OLSZYNKI GROCHOWSKIEJ/ JÓZEFA/ BOHATERA BITEW POD ĆROCHOWEM I DĘBEM WIELKIM/ KAWALERA ŻŁOTEGO KRZYŻA ORDERU VIRTUTI MILITARI/ GEN. BRYG. MICHAŁA MYCIELSKIEGO/ OFICERA SZTABU DOWÓDCY SIŁ POLSKICH/ W BITWIE GROCHOWSKIEJ/ RADA I ZARZĄD DZIELNICY/ PRAGA POŁUDNIE/ m.st. WARSZAWY/ KRĄG PAMIĘCI NARODOWEJ/ WARSZAWA 26 LUTEGO 2006 R".
9. "f/ PAMIĘĆ/ POETÓW-PIEWCÓW7 POWSTANIA LISTOPADOWEGO/ KAZIMIERZA DELAYIGNE/ STEFANA GARCZYŃSKIEGO/ KONSTANTEGO GASZYŃSOEGO/ ADAMA MICKIEWICZA/ JULIUSZA MOSENA/ ALEKSANDRA ODOJEWSKIEGO/ WINCENEGO POLA/ JULIUSZA SŁOWACKIEGO/ STEFANA WTTWICKIEGO/ ICH POEZJA UTRWALIŁA MIT/ NIEZWYCIEŻONEJ WARSZAWY/ WOJEWODA MAZOWIECKI/ TOMASZ KOZIŃSKI/ KRĄG PAMIĘCI NARODOWEJ/ 26.XI.2006 R".
10. "t/ PAMIĘĆ/ GEN. DYW. LUDWIKA MICHAŁA/ PACA/ BPHATERA KAMPANII NAPOLEOŃSKIEJ/ I WOJNY POLSKO-ROSYJSKIEJ 1830-1831/ KAWALERA ORDERU VIRTUTI MILITARI/ I KOMANDORU LĘGU HONOROWEJ,/ WSTĘGI ŚW. STANISŁAWA/ I BAWARSKIEGO KRZYŻA WOJSKOWEGO/ OFIARNEGO OBRONCY NIEPODLEGŁOŚCI/ RZECZYPOSPOLITEJ/ STEFAN, ARKADIUSZ, ANDRZEJ I SŁAWOMIR/ MELAKOWIE/ JAN WAS, STANISŁAW ROSIŃSKI,/ JAN PACHOWSKI, JANUSZ SZYMKOWSKI,/ BOGDAN MINKOWSKI/ KRĄG PAMIĘCI NARODOWEJ/ DN. 25.11.2007 R".
11. "t/ PAMIĘCI/ SPISKOWCÓW BELWEDERCZYKÓW/ BOHATERÓW WALK/ POD WAWREM I GROCHOWEM/ LUDWIKA NABIELAKA/ JÓZEFA ZALIWSKIEGO/ KAROLA SZLEGELA/ FELIKSA NOWOSIELSKIEGO/ JANUSZA ŚWIĘTOPEŁKA-/ CZETWERTYŃSKIEGO/ WINCENEGO KOBYLIŃSKIEGO/ ALEKSANDRA ŚWIĘTOSŁAWSKIEGO/ KAROLA PASZKIEWICZA/ EDWARDA ROTTERMUDA/ ROCHA RUPNIEWSKIEGO/ LUDWIKA ORPISZEWSKIEGO/ WALENTEGO NASIEROWSKIEGO/ SENATOR/ EWA TOMASZEWSKA/ KRĄG PAMIĘCI NARODOWEJ/ 26X1.2006 R ".
12. "t/ PAMIĘCI/ kpt. ARTURA ZAWISZY/ UCZESTNIKA WALK/ KONSPIRACJI AKADEMICKIEJ/ NA UNIWERSYTECIE WARSZAWSKIM/ BOHATERA WALK POD GROCHOWEM/ I BIAŁOŁĘKĄ W 1831 R./ NIEUGIĘTEGO ORĘDOWNIKA/ SPRAWY NIEPODLEGŁOŚCI/ STRACONEGO PRZEZ OKUPANTA/ ROSYJSKIEGO 27.XI.1833 R./ RADA I ZARZĄD DZIELNICY OCHOTA/ m.st. WARSZAWY/ KRĄG PAMIĘCI NARODOWEJ/ 26.XI.2006 R ".

Opracował Andrzej Kowalski
13 lipca 2007

ZAKOLE WAWERSKIE

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy pod nazwą "Zakole Wawerskie" został utworzony Rozporządzeniem nr 76 Wojewody Mazowieckiego z dnia 5 września 2002 r. (Dz. Urz. Maż. 02.242.6181). Całkowita powierzchnia wynosi 54,06 ha i jest położony na terenie -Wawra. Jest to jeden z najciekawszych i najcenniejszych terenów prawobrzeżnej Warszawy. Stanowi najlepiej zachowane, największe rozszerzenie doliny zalewowej Wisły, z mozaiką łąk, trzcinowisk oraz lasów łęgowych. Stał się miejscem bytowania 126 gatunków ptaków oraz - między innymi - 6 przedstawicieli hepertofauny (herpetologia =dział zoologii obejmujący naukę o gadach i płazach).

y

Teren zespołu przyrodniczo-krajobrazowego powstał w wyniku wymycia przez wody powodziowe Wisły potężnego zakola, którego łuk dochodzi do 1 km od istniejącego koryta rzeki. Dzięki takiemu usytuowaniu, obszar ten jest wilgotny, miejscami podmokły. Przecinają go liczne rowy melioracyjne oraz dwa duże kanały: Nowe Ujście i Nowa Ulga. Występują tu typowe naturalne zbiorowiska leśne - olsy oraz ich leśne i zaroślowe zbiorowisko zastępcze: żyzne olsy, przystrumykowe łągi olszowe, zbiorowiska roślinności wód płynących i wolnopłynących, roślinność bagienna, wilgotne i świeże łąki i pastwiska. Jedynia niewielkie fragmenty zajęte są przez ruderalne (rumowiskowe, o bardzo małych wymaganiach) zbiorowiska roślin zielnych i zbiorowiska segetalne (nie znaleźliśmy w żadnym z dostępnych słowników objaśnienia tego słowa) oraz kompleksy roślin segetalnych i ruderalnych na terenach osadniczych. Na terenie Zakola Wawerskiego, w wilgotnym obniżeniu, w starorzeczu na tarasie zalewowym, istnieje jeden z najlepiej zachowanych w Warszawie lasów olszowych (*Ribo nigri-Alnetum*), cieżnie zbiorowisko tak dużych obszarowo o 1 sów na tarasie zalewowym Wisły znajduje się dopiero w okolicy Powsina.

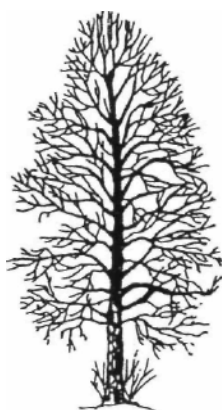
Las zachował wyraźną strukturę kępkowo-dolinową. Flora tego terenu jest bardzo bogata - występuje tu 2556 wszystkich gatunków roślin spotykanych w Warszawie, reprezentujących ponad 5056 rodzin. Łącznie 375 taksonów (takson = jednostka systematyczna dowolnego stopnia) roślin w randze gatunku lub niższej (podgatunki, odmiany). Wśród gatunków chronionych można tu wymienić m.in.: śniadek baldaszkowaty (*Ornithogalum umbellatum*), grążel żółty (*Nuphar lutea*), kukułka szerokolistna (*Dactylothiza majalis*), porzeczka czarna (*Ribes nigrum*), kruszyna pospolita (Frań-

gula almus), kalina koralowa (*Yiburnum opulus*), konwalia majowa (*Corwallaria majalis*).

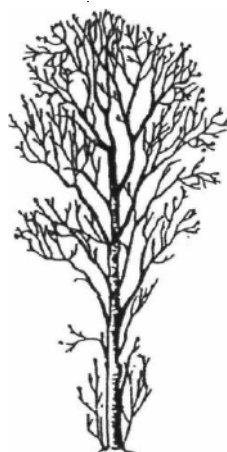
Niestety, regularne podpalanie łąk i turzycowisk, jak również pogarszające się stosunki wodne, spowodowały, że na terenie Zakola Wawerskiego nie ma już dzisiaj stwierdzonego jeszcze w latach 80.: turówki wonnej (*Hierochloe odorata*), a także kosacca syberyjskiego (*Iris sibirica*). Teren Zakola Wawerskiego to jednak nie tylko bogaty świat roślinny, ale również (a może przede wszystkim) - interesujący obszar z punktu widzenia ornitologicznego. Zdaniem ornitologów zagęszczenie i różnorodność występujących tu gatunków ptaków jest porównywalna z zagęszczeniem w bogatych, niezurbanizowanych środowiskach, leśnych. Najcenniejszy z punktu widzenia ptaków jest - znajdujący się na obrzeżach - szuwar turzycowy z udziałem szaleją jadowitego (*Cicuta Yirosa*) i kosacca żółtego (*Iris pseudoacorus*).

Stwierdzono tu występowanie takich gatunków jak: krogulec (*Accipiter nisus*), dzięcioł zielony (*Picus Yiridis*), potrzos (*Emberiza schoeniclus*), świerszczak (*Locustella naevia*), trzciniak (*Acrocephalus arundinaceus*), dziwonia (*Corpodacus erythrinus*), słowik szary (*Luscinia lucina*) i rdzawy (*L. megarhynchus*). Pojawia się też brodziec samotny (*Tringa ochropus*).

mgr inż. Grzegorz Bistula-Prószyński

Olsza czarna
Ainus glutinosa

Olsza szara
Ainus incana

Motto:
*„-Wstyd lo wielki nie mać swej ojczystej ziemi, -
Piękna jest Polska w zimowej bieli, w jasno-zieloną
kwiecistą wiosnę, w złociste lato i owocną jesień,
- Piękna jest Polska w górach i równinach, w lasach,
polach, łąkach; piękna jest na lądzie i w wodzie;
piękna w miastach i wsiach.*

• *Ziemia to karty księgi; czytaj ją i oglądaj jej obrazy.
-Poznaj swój kraj, abyś go mógł gorąco ukochać.
-Poznaj swój kraj, abyś umiał nim gospodarzyć. -
Kochaj każdy skrawek tej ziemi i każdego Polaka,
bo ziemia to twoja matka, a Polak to twój brat".*

*Aleksander Janowski
..Nasza Ojczyzna"
Warszawa 1919*

ŚCIEŻKI ROWEROWE W GMINIE WARSZAWA WAWER

Gmina Warszawa - Wawer przygotowała dla cyklistów, amatorów czynnego wypoczynku, ścieżki rowerowe o łącznej długości 58 km. Są one oznakowane znakiem roweru na białym tle. Na początku i końcu każdej ze ścieżek jest parking dla samochodów i tablice objaśniające przebieg szlaku. Jest także 12 miejsc wypoczynkowych (zadaszonych), ze stołami i ławami. Zadbano także o kosze na śmieci. Jeśli wandalizm tego nie zechce niszczyć i rozkradać, to mamy atrakcję na skalę godną pochwał i umieszczenia w informatorach dla turystów zagranicznych.

OPIS PRZEBIEGU ŚCIEŻEK

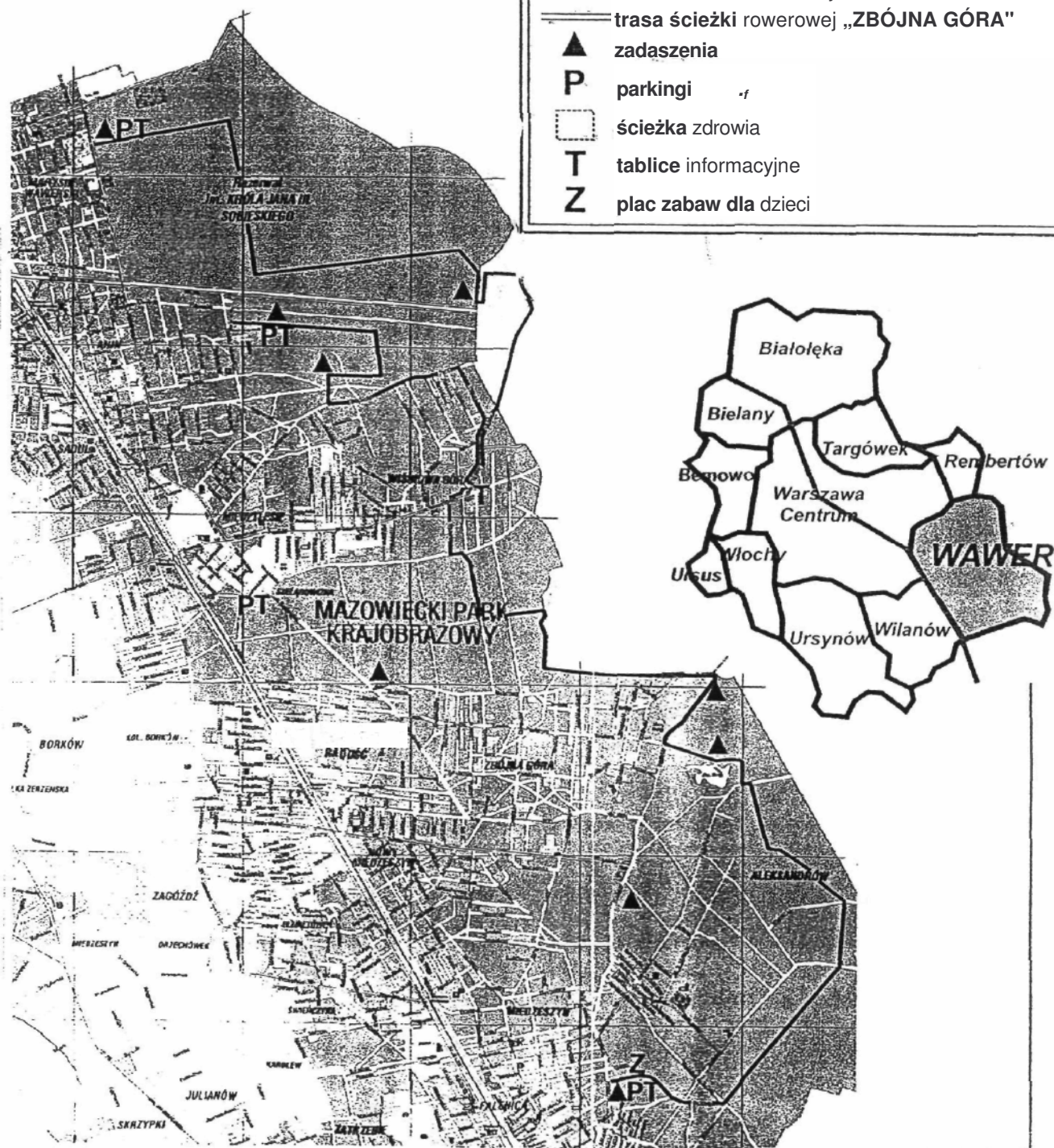
1. Ścieżka LASY WAWERSKIE zaczyna się w Aninie przy ul. Teodora Axentowicza. Przy starcie jest ścieżka zdrowia. Tu można trochę poćwiczyć przed startem, rozgrzać mięśnie, rozruszać się. Kolejno jedziemy przez Wiśniową Górę, Międzyłesie, Zbójną Górę, Radość, Aleksandrów, z zakończeniem w Palenicy, przy ulicy Przełęcz. Długość trasy wynosi 22 km. Przejazd uatrakcyjniają wydmy Wiśniowej Zbojnej i Borowej Góry w Kalenicy. Trasa wymaga także omijania terenów bagiennych zwanych tutaj Ługami (Biały Ług, Zielony Ług). Po drodze migamy też punkt widokowy na Jezioro Torfy w Aleksandrowie.
2. Ścieżka LAS SOBIESKIEGO rozpoczyna się przy ul. Kościuszkowców w Marysinie Wawerskim. Po wjeździe do Lasu Sobieskiego dojeżdżamy do przejścia przez ulicę Bronisława Czecha i kieruje się w stronę ul. Mnichów, gdzie łączy się z trasą nr 1. Zakończenie trasy jest przy pętli autobusowej znajdującej się przy ulicy Dzieci Polskich. Jest to trasa typowo spacerowa, bo ma jedynie 8 km. Atrakcją jest przejazd obok rezerwatu przyrody "las im. króla Jana Sobieskiego". Oczywiście przejazdu przez rezerwat nie ma, bo jest to teren objęty badaniami naukowymi, i - jako taki - musi być terenem całkowicie wydzielonym z jakiegokolwiek ruchu.
3. Ścieżka ZBÓJNA GÓRA ma początek w Międzylesiu przy ul. Pozaryskiego, vis a vis Szkoły Podstawowej nr 138. Kolejno przebiega Traktem Napoleońskim i ul. Wilgi, a kończy się przy ul. Przełęcz w Palenicy (tu kończy się ścieżka nr 1). Atrakcją dodatkową (szczególnie dla wyjazdów rodzinnych) jest tu plac zabaw dla

dzieci, na którym znajdziemy: zjeżdżalnię, huśtawkę, piaskownicę, drabinki oraz sznury do wspinania. Długość tej trasy, podobnie jak poprzedniej, wynosi 8 km. Jest to najłatwiejsza ze ścieżek, polecana mało wprawnym kolarzom.

Gmina Wawer przygotowała piękna folder na doskonałym papierze, obejmujący opis wymienionych ścieżek, a także opis krajoznawczy (popularno-naukowy). Strony przeciwne (tylne) części opisowej - to 8 zdjęć atrakcyjnych fragmentów tras.

LEGENDA

	trasa ścieżki rowerowej „LASY WAWERSKIE”
	trasa ścieżki rowerowej „LAS SOBIESKIEGO”
	trasa ścieżki rowerowej „ZBÓJNA GÓRA”
	zadążenia
	parkingi
	ścieżka zdrowia
	tablice informacyjne
	plac zabaw dla dzieci

CZEŚĆ OPISOWA TERENÓW

Trasy ścieżek rowerowych prowadzą głównie przez tereny leśne, a te zajmują w Gminie Wawer 2800 ha.

80% tej powierzchni zasiedliła sosna, tworząc zwarte kompleksy leśne, a także jest ozdobą części zamieszkałej. Obok sosny występują także: brzoza brodawkowata, dąb szypułkowy i bezszypułkowy, topola osika (drżąca), olsza czarna, wierzby. Są też gatunki obce: robinia akacjowa, klon jesionolistny i dąb czerwony.

Ze względu na wyjątkowe znaczenie - tereny te wchodzą w skład Mazowieckiego Parku Krajobrazowego, którego zadaniem jest ochrona roślin, zwierząt oraz składników naturalnego krajobrazu. Do osobliwości przyrodniczych zaliczamy rozległe łąki i torfowiska (w pradolinie Wisły), z naturalnymi lasami olszowymi i wzniesie-

f

niami wydmy, W Parku żyje około 135 gatunków kręgowców (w tym ok. 70 - chronionych, a wśród nich wydra i bocian czarny). Rośnie tu ponad 200 gatunków roślin a wśród nich 200 gatunków drzew, 23 gatunki krzewów i 155 gatunków roślin zielnych. Około 30 gatunków podlega ochronie, np: widłaki, rosiczki, storczyki, lilia złotogłów, mącznica lekarska, bagno zwyczajne, grzybienie białe i inne.

Zagrożenie stanowi bliskość aglomeracji miejskiej, a więc zanieczyszczenia wody i powietrza ułatwiający egzystencję szkodnikom. Maniacy piromani powodują powstawanie pożarów. Stosy śmieci pozostawiane przez pseudoturystów i spacerowiczów. Kultura współżycia człowieka z przyrodą jest u nas zatrwajać zła. Niszczymy to, co jest dla nas zdrowiem, siłą życiodajną. I pamiętajmy że:

- * lasy produkują rocznie około 26,6 milarda ton tlenu, co stanowi ponad połowę jego zapasu na ziemi
- * w 1 m³ powietrza leśnego jest 46-70 razy mniej organizmów chorobotwórczych niż w powietrzu miejskim
- * 99% pożarów powstaje z winy człowieka

Warto powyższe zapamiętać przed wyruszeniem gdziekolwiek w teren, na jakąkolwiek wycieczkę. Warto też ciągle przypominać to innym. Może kiedyś przyniesie to porządany skutek i będziemy chodzić lasami, łąkami i innymi terenami bez widoku plastikowych torebek, butelek, różnych opakowań, a nawet petów (zaczatków pożarów). Nie niszczyć grzybów niejadalnych. One stanowią niezbędny element biocenozy leśnej!

Do zobaczenia na szlakach. Czystych szlakach!

ZAPOMNIANY SZANIEC

"Historia i Życie" nr 7(96 z 30-31 marca 1991

31 marca mija 160 lat od drugiej bitwy pod Wawrem w czasie Powstania Listopadowego. Pierwsza bitwa pod Wawrem z naciągającą armią rosyjską w dn. 19 lutego 1831 r. poprzedziła zmagania w Olszynie Grochowskiej.

Po krwawej bitwie w Olszynie, która nie przyniosła zwycięstwa żadnej ze stron, wojsko polskie wycofało się za zsańce Pragi. Sztab armii polskiej opracował plan ofensywy, którego autorem był gen. Prądzyński. Pierwszą bitwę w tej operacji, która przyniosła po tam zwycięstwo pod Dębem Woelkim i Iganiami, wojsko polskie stoczyło właśnie pod Wawrem z korpusem gen. Geismara.

Zdarzenie to opisuje w swoich pamiętnikach uczestnik tej kampanii, późniejszy generał Ignacy Skarbek-Kruszewski, dowódca 5 płk ułanów polskich, podczas emigracji po powstaniu - dowódca dywizji lekki j kawalerii w wojsku belgiskim. Fragment pamiętników dotyczący tej bitwy brzmi następująco: "... tatak na korpus rosy"jski pod Wawrem 31 marca 1831 r. Gen. Geismar stał obozem pod karczma Wawer, czyli Wygoda, mając 6000 ludzi. Na niego na tym pucie był wymierzony pierwszy cios na^ czelnego wodza wojsk polskich.

Szańce wysypane po obu stronach wielkiej drogi, zasłaniały npla z fronzu. Gen. Rybiński dostał rozkaz okrążenia go na lewo przez Zorabki, aby brzegiem lasu wypaść na prawe skrzydło obozu. Płk Kicki miał postępować prosto od Pragi i niepokoić z frontu. Dywizja przeto gen. Rybińskiego bardzo rano pomaszerowała do Zombków, główna część wojska zebrała się na Pradze przy rogatkach Grochowskich.

Przededniem 31 marca naczelny wódz ruszył ze swoim sztabem z kwatery głównej pałacu namiestnikowskiego. Zatrzymaliśmy się przy rogatkach, tam właśnie, gdzie Ks. Radziwiłł stał przy końcu bitwy 25 lutego. Mgła gęsta okrywała horyzont. Jeszcze od Zombków nie było słycać strzałów. Korzystając z wolności, jaką mi zostawili moi naczelnicy, udałem się do avan-gardy do gen. Kickiego. Postępowaliśmy z wolna z ostrożnością, aby nie wpaść w zasadzkę, Kozacy jak cienie kręcili się wśród mgły przed nami, zbliżając się do Grochowa. Usłyszeliśmy pierwsze strzały na lewo i zaczęliśmy postępować spiesznie j. Były to strzały gen. Rybińskiego, który idąc brzegiem lasu spędzał boczne strażę Geismara, a ten miał rozerwaną uwagę i siły przez ucieranie się przed frontem kawalerii Kickiego.

Gdy tak gen. Rybiński sam zagraża z wolna prawemu skrzydłu obozu, posłał płk Ramorino z bragadą piechoty, aby zaszedł przez las bardziej jeszcze w tył Moskalom. Ramorino wykonał mężnie to polecenie, obszedłszy skrzydło wyszedł z lasu w miejscu, gdzie wielka droga wchodzi do niego. Udarzył na bagnety z 1. i 5. pułkiem piechoty i wsparty przez gen. Rybińskiego, zdecydował zwycięstwo.

Dwa bataliona z chorągwiami i czterema armatami dostały się do niewoli. Cały korpus Geismara przerażony opuścił w nieładzie swój obóz, rejterując częścią wielką drogą ku Karczewiu. Płk Kicki dla gęstej mgły nie mógł dość prędki poste-

powoń z kawalerią. Gdyśmy przybyli pod Wawer, szańce i obóz już były opuszczone, ostatnie kolumny npla w gęsty las wchodziły, małe tylko oddziały mogliśmy zabrać po krzakach.

Tak się skończył napad na korpus gen. Geismara pod Wawrem, dobrze ułożony był w gabinecie, lecz nie korzystano z niego. Pogoń była bez energii, bo była bez wsparcia z góry, piechota ścigała opieszale, naczelny wódz pozostał nieco w tyle. Gen. Chrzanowski, szef sztabu gł, przybył wprawdzie zaraz po zajęciu szanów, ale gniewać się, rzucać, to niewielu pomaga. Rozkazy spokojne a energiczne są jedynie dobrze wykonywane..."

Po odzyskaniu niepodległości, na pamiątkę tych walk położona została kamień i ustawiony krzyż (w 1919 r) obok karczmy w Wawrze (ob. "Zajazd Napoleoński"), które istnieją do dzisiejszego dnia.

Nie tylko jednak kamień i krzyż upamiętniają te zmagania. W lesie wawerskim im. Jan III Sobieskiego, znajdują się okopy okalające obóz korpusu gen. Geismara. Pomimo, że od tych walk minęło wiele lat i w czasie ostatniej wojny las został dość gęsto zryty okopami i bunkrami, względnie łatwo można odnaleźć linię tych umocnień. Znajdują się one na wsch od ogrodzenia rezerwatu, w kierunku pasma wzgórz zamykających las" od strony osiedla Zielona, tworząc wielobok nie zamknięty od strony pn.

Pamięta., że przed wojną, gdy byłem z ojcem na spacerze w tym lesie, znajomy leśniczy pokazywał nam te okopy. Przez wiele lat usiłowano wymazać tamte wspomnienia z naszej pamięci. Dziś spacerujący nie wiedzą nawet co tam się znajduje.

Obecnie zrehabilitowano kamień ustawiony przed wojną na wzgórzu k. Zielonej na pamiątkę świczeń POW w 1917 r. pod komendą J. Piłsudskiego. Skorygowany szlak pieszy (czerwony) prowadzi teraz obok kamienia.

Ryszard Lorenz

BITWA WARSZAWSKA 1920

Gdy J. Piłsudski wydał 6 sierpnia rozkaz przegrupowania wojsk celem przeprowadzenia kontrofensywy znad Wieprza, a 12 sierpnia udał się do Warszawy do Puław, by objąć dowództwo nad grupą uderzeniową - Karczew znalazł się na linii frontu. Stanowił przedni skraj obrony przedmościa warszawskiego, ciągnącej się przez Radzy-

min, Okuniew do Wisły. W rejonie Karczewa broniła przedmościa 15 Dyw. Piech. gen. Władysława Junga, byłego oficera armii austriackiej. W czasie I wojny światowej Jung walczył na froncie alpejskim, gdzie dostał się do niewoli włoskiej. Na wieść o powstaniu we Francji armii polskiej gen. Józefa Hallera przedostał się do niej i zorganizował artylerię. Po przybyciu wojsk gen. Hallera do niepodległej Polski awansował na gen. brygady i objął komendę nad 15 Dyw. złożoną z 8365 żołnierzy, 115 cekaemów i 63 dział. Rejonu Karczewa broniła 30 brygada piechoty tej dywizji, obsadzająca linię rzeki Świder. Nacierają nań 8 Dyw. Strzelców Armii Czerwonej. W myśl rozkazu dowódcy Frontu Zachodniego z 13 sierpnia, dywizja ta miała następnego dnia osiągnąć linię Karczew - Otwock - Kołbiel. Bolszewicy ruszyli do przodu i po krótkich starciach z tylnymi strażami 15 Dyw- Piech. doszli do linii Karczew - Otwock - Brzeziny - Długa Kościelna - Długa Szlachecka. Walki pod Karczewem miały jedynie charakter lokalny, bowiem decydujące boje rozegrały się nad Wkrą i Narwią, pod Radzyminem i Ossowem. Według meldunków dowództwa polskiego Frontu Północnego z 15 sierpnia: "w ciągu nocy nieprzyjacielskie patrole dotarły do Karczewa i Otwocka. Nieprzyjaciel w sile 100 bagnetów zaatakował o godz. 1.00 nasze stanowiska wzdłuż toru kolejowego na moście, przy rzece Świder. Oddział nieprzyjacielski w sile 500 bagnetów usiłował zawładnąć rejonem miejscowości Wiązowna. Około godz. 2.00 npl atakował nasze placówki. Ataki npla odbito wszędzie. Po walce pod Wiązowną wysunięto oddziały zabezpieczające przed linię naszych okopów" Następne ataki npla były bardziej skuteczne, toteż 15 sierpnia bolszewicy zajęli Karczew i Otwock i zaczęli szykować przeprawę przez Wisłę, zagrażając przyczółkowi mostowemu Polaków pod Górą Kalwaria, Wg. raportu zwiadu lotniczego z 15. VIII npl zgromadził w Karczewie ok. 100 wozów transportowych załadowanych częściowo sprzętem przeprawowym. Działania bolszewików były jednak niemrawe, duża przeszkodę stanowił dla nich pociąg pancerny "Danuta" kursujący na linii otwockiej i często ostrzeliwujący zgrupowania nieprzyjaciela.

Wg. komunikatu dowództwa Frontu Północnego z 16. VIII: "zeznania ludności potwierdzają wiadomość o przygotowaniach bolszewickich do przeprawy przez Wisłę. O godz. 18, i 19- atakował npl przeważającymi siłami rejon przyczółka mostowego Góra Kalwaria. Aby uniknąć strat i rozbicia wysuniętego oddziału, nakazano mu wycofać się za Wisłę". Tego dnia płynący Wisłą statek zauważył duże zgrupowanie wojsk npla w lesie na wsch od Karczewa. Niebawem zaatakowały je polskie samoloty, które zniszczyły sprzęt przeprawowy, udaremniając tym zamysł sforsowania Wisły.

17. VIII rano przeprawiła się mostem przez Wisłę 7 Bryg. Piech. Osłaniał ją nadzwyczaj skutecznie ogień polskich dział zza rzeki. 30 i 7 bryg. piechoty uderzyły zdecydowanie na częściowo już rozproszone przez artylerię oddziały wroga i tego dnia wyzwoliła Karczew i Otwock. Pobyt npla trwał tu niecałe 3 dni. Po uderzeniu znad Wieprza grupy manewrowej Piłsudskiego zagrożony osaczeniem dowódca Frontu Zachodniego Michał Tuchaczewski zaczął szybko wycofywać swe wojska na wsch. Zwycięska Bitwa Warszawska została uznana przez angielskiego polityka, lorda Edgara d'Abernona - XVIII decydującą bitwą świata. Pochód komunizmu i bolszewizmu został zatrzymany, Polska obroniła swą niepodległość.

Barbara Skwara ("Karczew -
dzieje miasta i okolic")

Poznajemy własny region

KARCZEW

HISTORIA

Kroniki z XIV w. zanotowały, odsuniecie się Wisły od Czerska o 2 kilometry. Jedną z odmóg nowego koryta rzeki zagroziła Dudzie. Zmusiło to ich właścicieli - Duckich - do zabezpieczenia się przed wylewami i przystąpienia do karczowania lasu położonego na wyższym terenie. Od karczowanego lasu nowo zakładana osiedle przyjęło nazwę KARCZEW. Tak zabezpieczona i położona obok lasu nowa osada stała się atrakcyjną. Polowania, zbieranie runa leśnego, dostatek drewna na budulec i opał oraz rybołówstwo w niedalekiej Wiśle spowodowały szybkie bogacenie i rozrastanie Karczewa.

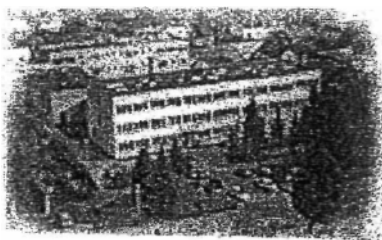
W 1408 r. w dokumentach sądowych wymieniany jest często Wit Duda z Otwocka. On to w 1421 r. dostał stanowisko stolnika czerskiego, a 24- II. 1428 r. dokonał podziału swoich dóbr między synów. Chodziło o Dudę, Otwock, Karczew i inne posiadłości. Dla siebie i potomków z trzeciej żony zatrzymał Karczew i trzecią część Otwocka. Odtąd synowie Wita, panowie na Karczewie, zaczęli nazywać się Karczewskimi. Jednak Otwoccy, Duccy, Karczewscy, a także inni w okolicy nalażali do wspólnego rodu JASIEŃCZYK, mającego w herbie złoty klucz. Stanowili oni jedną rodzinę panów tych ziem.

Po Wicie, panami na Karczewie byli jego synowie: Marcin, Wojciech i Stefan Karczewscy. Głową rodu został Marcin, którego potomkowie sprawowali znaczące funkcje w administracji, wojsku, a także w kościele. Najstarszy jego syn studiował na Uniwersytecie Krakowskim; w 1509 r. został kustoszem warszawskim. Był także kanonikiem warszawskim i podkanclerzem mazowieckim (1497). Paweł został wojskim warszawskim, Andrzej - proboszczem w Babicach (potem w Górze). Najmłodszy - Marcin - wojski liwski (1499), potem czerski, został dziedzicem Karczewa i Jabłonny. Ofi to w 1513 r. przeprowadził znów podział swych dóbr. Synami jego byli: Jakub - proboszcz w Górze, który to stanowisko otrzymał po stryju Andrzeju; Franciszek i Jan - ożenieni z siostrami Małgorzatą i Barbarą Duckimi, co w dużej mierze połączyło główne części rodowe Dudę i Karczew. Z Anną z Karczewskich ożenił się sędzia grodzki cerski - Serafin Całowański (1534). Ich syn Jan stał się przez to właścicielem niektórych włości Karczewskich. W 1539 r., z prawobrzeżnej części Ziemi Czerskiej utworzony został powiat garwoliński, do którego należał również Karczew.

Miasto bliźniacze
Tournan-en-Brie

Związek Powiatów Polskich

PIERWSZE ZALUDNIENIE

Wykopaliska archeologiczne na terenie gminy karczewskiej należą do jednych z najstarszych w Polsce. Już w epoce kamiennej w Całowaniu i Świdrze odkryte zostały tzw. "stanowiska łowców reniferów". Także z późniejszych wieków pochodzą rżne znaleziska i pierwotne cmentarzyska. W okresie wczesnośredniowiecznym następują wieki ciemne. Wynika z tego, że prawie pbrzeże Wisły (na północ od Czerska) porośla puszcza, a talko na lewym jej brzegu postępowало zaludnienie.

Osadnictwo dopiero w wiekwch średnich przenosi się z Czerska na prawy brzeg Wisły. Tutaj, tylko w najbliższej okolicy Czerska, powstawały pierwsze osiedla, podczas gdy dalej na pn lasy dochodziły do samych rozlewisk wiślanych. Do Czerska prowadził szlak z Rusi i Litwy, a stąd dalej na zach. Czersk był stołecznym grodem Mazowsza i do niego prowadziły zewsząd drogi.

W 1142 r. do tego grodu przybyły wojska ruskie, wspomagające oddziały księcia Władysława Wygnańca w jego wojnie z braćmi. Rusini gościli w Czersku jeszcze wiele razy.

W najbliższym sąsiedztwie tego grodu (na prawym pbrzeżu)' powstał pierwszy kościół w Radwankowie. Wsie Kosumce, Sobienie, Piotrowice wymienione jak istniejące zostały już w 1244 r. Dalsza kolonizacja poszła w kierunku Otwocka (dziś Otwock Wielki). Otwoccy dale penetrowali urodzajne rozlewiska Wisły i założyli folwark na Dudzie. Nazwa Duda oznaczała w języku starosłowiańskim pustkowie.

POD RZĄDAMI KARCZEWSKICH I BIELAWSKICH (1548 -1685)

B racia Jan i Franciszek Karczewscy, 21 stycznia 1548 r, .na Sejmie w Piotrkowie - otrzymali prawa miejskie dla Karczewa na prawie chełmińskim, które wyłączało mieszczan karczewskich spod sądownictwa kasztelanów, starostów i wojewodów i odtąd stawali przed swoim wójtem. Jednocześnie przyznano Karczewowi dwa jarmarki rocznie (na św. Wita - 15 czerwca i św. Bartłomieja - 24 sierpnia) oraz jeden targ tygodniowo w każdą sobotę. Mieszkańcy zostali zwolnieni od płacenia podatku miejskiego zwanego "Szos" i innych podatków (z wyjątkiem "czopowego") przez okres 20 lat. Plac targowy został usytuowany na pustym polu. Jest to dzisiejszy Rynek. Tu koncentrował się handel artykułów spożywczych, kołodziejskich, szewskich, browarnicznych- kowalskich, krawieckich. Życie, towarzyskie koncentrowało się w karczmach.

Związki małżeńskie między Karczewskimi i właścicielami pobliskich dóbr prowadziły do podziałów posiadłości. Na tym tle dochodziło do sporów. W wyniku mariaży i ich skutków - dziedzicem Karczewa (jego części) oraz Dudki był Jan Bielawski, a potem jego syn Maciej. Jan Karczewski podpisał elekcję Jana II Sobieskiego (1674). Przekazał także spore sumy z dochodów karczewskich na dobro braci Karmelitów Bosych w Warszawie.

Rozwój Karczewa zahamował w 1577 r. wielki pożar. Spowodował on takie zniszczenia, że mieszkańcy miasta zostali zwolnieni przez kilka lat od płacenia podatków. Tragedia ta miała i dobre strony - przyczyniła się do szybszej odbudowy domostw, a także do rozwoju rzemiosł i handlu. Jak zanotowały kroniki, Karczew - położony na

skraju puszczy, która ciągnęła się od Osiecka, wzdłuż brzegu Wisły aż do Narwi- posiadał jeszcze niewielką liczbę mieszkańców.

Bielawscy i Karczewscy często się procesowali, chąc sprawy majątkowe uporządkować sadownie. V 1605 r. Adrian Karczewski (syn Franciszka, wnuk Jana) ożenił się z Dorotą z Bielawskich, co uregulowało w pewnym stopniu sprawy sporne ,

Drogą kupna części na Karczewie przechodzą na inne rody. W 1605 r. Marcin Karczewski, syn Jana, sprzedał swoją część w Karczewie, Otwocku i Zagrobach Siennickiemu, którą prawdopodobnie w 1618 r. nabył z kolei Wojciech Gliniecki. Wnuk ostatniego Glinieckiego - Tomasz, swoje posiadłości ' (w tym i na Karczewie) odstąpił Franciszkowi Bielińskiemu, zasłużonemu w wojnach pułkownikowi króla Jana Kazimierza.

BIELIŃSCY

*

F ranciszek Bieliński nabył w 1678 r. Karczew. Był już wówczas (od 1663 r)' panem Otwocka Wielkiego Inny właściciel części Karczewa i Karczewka- Maciej Bielawski, w 1632 r. przekazał swe części synowi Wawrzyńcowi, od którego te części odkupił Bieliński (1667).Obok innych posiadłości i Karczew znalazł się w posiadaniu rodu Bielińskich.

Był to czas epidemii, wojny ze Szwedami, co wyludniło te tereny, a zatem'zmałał areał uprawianej ziemi. Dźwigające się z trudem z klęsk miasta i wioski łątko znalazły się w rękach Bielińskich.

Franciszek I Bieliński miał wiele tytułów: podczasz, podkomorzy, miecznik, wojewoda, starosta, miał także liczne posiadłości w całej Polsce. Z tych to względów był zaliczany do gbona największych magnatów ówczesnej Polski. V 1685 r. jego następcą został syn Kazimierz Ludwik, marszałek wielki koronny, który był ożeniony z Ludwiką Horsztynówną, córką podskarbiego królewskiego i znanego poety Jana Andrzeja Morsztyna. Wniósł on (w latach 1693-1703), w Otwocku Wielkim, na sztucznej wyspie zwanej "Rokola" - wspaniały, trzykondygnacyjny pałac. Kazimierz Ludwik, oprócz innych dostojenstw, miał tytuł starosty czerskiego, garwolińskifgo, osieckiego, a także tytuł Marszałka Wielkiego Koronnego.

Jesienią 1704 r, pod Karczewem przeprawił się przez Wisłę król szwedzki Karol XII i Stanisław Leszczyński, ze swoimi wojskami. Kazimierz Bieliński był jednak zwolennikiem orientacji saskiej i popierał króla Augusta II. W 1705 d, pod troskliwą opieką gospodarza, doszło do spotkania między Augustem II Mocnym i carem rosyjskim Piotrem I. August zamyślał wówczas o możliwości rozbioru Polski. Wg. tzw. "Wielkiego Planu": Warmia i Pomorze miały być przeznaczone Prusom, Spisz - Austrii, ziemie na wschodzie - Rosji, a resztę Rzeczypospolitej miało przypaść Saksonii. August II zdawał sobie sprawę, że te plany mógł snuć, w domu zaufanego człowieka, którym był Kazimierz. Za udostępnienie pałacu do takich rozmów, wdzięczny August w przyszłości mianował syna Kazimierza - Franciszka II, marszałkiem, a drugiemu - Michałowi, oddał swą nieślubną córkę, hrabinę Aurorę Marię Rutowską - za żonę.

Po śmierci Kazimierza Bielińskiego głową rodu został jego syn Franciszek II Bieliński (1683–1766), także spadkobierca (po ojcu) wszystkich tytułów i dostojństw, a także licznych posiadłości w Polsce. W 1725 r. został wojewodą chełmskim. W 1730 r. poślubił Dorotę Henriettę z Przebendowskich, wdowę po Janie Mikołaju Radziwille. W dwa lata później awansował na marszałka nadwornego koronnego. W 1742 r; został przewodniczącym "Komisji Brukowej". Z jego inicjatywy przeprowadzono wiele reform, które unowocześniły Warszawę. Przy ul. Królewskiej wybudował pałac, założył jurydykę Bielino (1757), a główny trakt z Warszawy na pd otrzymał od niego nazwę - Ulicy marszałkowskiej.

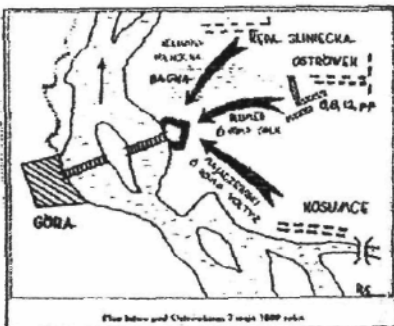
W 1749 r. marsz. Bieliński wydał uniwersał, wg. którego surowo przykazał mieszkańcom i gospodarzom wiejskim oraz oficjalistom dworskim, aby na okres żniw nie opuszczali jego dóbr. Nie stosujących się karano grzywnami, tygodniem w wieży, różgami i więzieniem w kajdanach. Twarde rządy Bielińskiego prowadziły do zatargów z mieszkańcami karczewskimi. Aby ich uspokoić Bieliński założył w Karczewie fabrykę mebli, a król August III zwiększył (z dniem 15.III. 1758) liczbę jarmarków do 12 w roku. Franciszek Bieliński kładł szczególny nacisk na budowę cegielni, młynów, browarów, gorzelni i karczm, zarybiał stawy i jeziora.

8.X.1766 r. Franciszek II Bieliński zmarł i został pochowany w Górze Kalwarii, w podziemiach kościoła parafialnego. Już w 1757 r. bezdzietny Franciszek II przykazał swe posiadłości bratankowi, a synowi Michała - Franciszkowi III (1742–1809), od 1784 r. pisarzowi wielkiemu koronnemu (autorowi "Listów o wychowaniu"). 23-VI. 1768 r. potwierdził on nadane miastu przywileje i nadał wówczas miastu nowy herb: biały baranek na czerwonym polu.

Władzę miejską tworzyła Rada, zajmująca się administracją i Ława (z wójtem na czele) - będąca instancją rządową. Rajcy wybierali spośród siebie burmistrza, który przewodniczył Radzie i był wykonawcą jej postanowień. W 1793 r. Franciszek III przewodniczył ostatniemu sejmowi I Rzeczypospolitej. Na skutek przemarszu wojsk rosyjskich (liczne podpalenia) oraz hulaszczej polityki ostatnich Bielińskich, ich dobra popadały r narastające zadłużenie. Wreszcie Franciszek III zostawił Otwock Wielki Jackowi Jezierskiemu (dziedzicowi z Sobień), który zmarł w tym pałacu w dniu 23.XI.1805.

Podczas gdy dobra Bielińskich chyliły się ku upadkowi, w latach 1795–1809 Karczew, leżący na granicy zaboru austriackiego i rosyjskiego, szybko się rozrastał. Rząd austriacki ustanowił tu komorę celną, stanowiącą podstawę szybszego¹ rozwoju miasta.

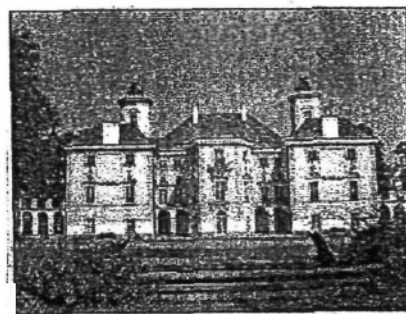
Karczew-XIX i XX wiek

Po zajęciu Warszawy przez Austriaków (1809), przez tereny rejonu karczewskiego przeszły liczne oddziały wojskowe - zarówno nieprzyjacielskie, jak i polskie. Oddziałami austriackimi dowodzili Mohr oraz Hodiz, a polskimi - Sokolnicki, Mojaczewski i Blumer. Zdobyte przyczółka przez wojska polskie po bitwie niedaleko Ostrówka (2/3-V.1809), udaremniło przeprawę nieprzyjaciela z Góry Kalwarii na prawy brzeg Wisły. Po stronie austriackiej było 500 zabitych i ok. 1500 rannych, do

niewoli dostało się 34 oficerów. Straty polskie wyniosły 50 zabitych i 120 rannych.

W tym czasie burmistrzem Karczewa był Kilian Kwiatkowski, który wraz z piarzem Adamem Dąbrowskim urzędowali na Ratuszu. W dniu 7.VII.1807 r. Napoleon powołał Księstwo Warszawskie. 24.II.1810 r. utworzony został departament warszawskie, w skład którego wszedł powiat siedlecki, do tego zaś - Karczew. Na czele departament. tu stał prefekt, powiatami kierowali podprefekci, którzy mianowali wójtów.

Po upadku Księstwa Warszawskiego Karczew znalazł się w powiecie siennickim. Wybuch Powstania Listopadowego spowodował napływ wojsk nieprzyjacielskich. W marcu 1831 r. Rosjanie pod feldmarszałkiem Dybiczem chcieli przeprowić się w Karczewie przez Wisłę, Polacy temu zapobiegli i 30.III, polski szwadron zajął miasto opuszczone przez 'npla. W wyniku naporu Rosjan, polski generał Ramorino zmuszony został do wycofania się w rejon .Glinek. Przybyły mu na pomoc gen. Wojciech Chrzanowski wyparł Rosjan pod Mińsk. 23-VIII tego roku - Karczew i okolice zajął rosyjski gen. Rosen. W boju pod Karczewem miasto zostało odbite przez 3 pułki ułanów polskich. Z tej wojny Karczew i okolice wyszły splądrowane i w znacznym stopniu zniszczone.

W 1842 r. Rosjanie przemianowali obwody na powiaty, a powiaty na okręgi. Utworzony został nowy powiat stanisławski z siedzibą w Mińsku. Do niego został włączony Karczew, w 1860 r. wprowadzone zostały Sądy Gminne. Funkcję sędziego obowiązyany był pełnić wójt. Urząd ten pełnił właściciel majątku, jeśli do niego należała cała gmina. Sąd Gminny mieścił się w Gliniance.

Tymczasem w Otwocku Wielkim władali Kutzowie. W 1827 r. - w wyniku licytacji - dawny majątek Bielińskich został podzielony na 7 folwarków.' Kilka kupił nr Aleksander Potocki, by w tym samym roku odprzedać je Janowi Jerzemu Kutzowi, kupcowi warszawskiemu, radcy woj. mazowieckiego. Kutzowie ukończyli budowę kaplicy cmentarnej (rozpoczętą przez Bielińskich), wybudowali też nowy folwark Anielin.

1.VI.1869 r. - za aktywne popieranie powstańców - Karczewowi odebrane zostały prawa miejskie, a urząd gminny został przeniesiony do Otwocka. W tym czasie w Karczewie istnieją warsztaty pasów wełnianych (przeważnie "Tałasów żydowskich"). Jednak rozwój Karczewa został zahamowany przez uruchomienie kolei nadwiślańskiej w 1877r, która przyczyniła się do szybkiego wzrostu osiedli powstających przy kolejowych przystankach: Otwock, Józefów, Celestynów, niegdyś powiązanych administracyjnie i kościelnie z Karczewem.

Po uwłaszczeniu chłopów nastąpiły ciężkie czasy dla właścicieli ziemskich, bo teraz musieli zdobywać środki na opłacanie robotników najemnych, sprzętu rolniczego itp. Sytuację pogarszały groźne i niszczące wylewy Wisły.

W 1905-6 w Karczewie i okolicy miały miejsce liczne demonstracje i manifestacje domagające się przywrócenia języka polskiego w szkole i zaprzestania rusyfikacji życia codziennego.

Nawała bolszewicka nie ominęła Karczewa. Patrole npla dotarły w ten rejon 15-VIII. 1920 r. Tego dnia zajęły Karczew i Otwock i zaczęli się ptzygotowywaó do przeprawy przez Wisłę w rejonie Góry Kalwarii. 6.VIII statek pływący Wisłą zauważył duże zgrupowanie wojsk npla na wsch od Karczewa. Niebawem zaatakowały je samoloty polskie, niszcząc sprzęt przeprawowy. Bolszewicy uciekli w popłochu lasem w stronę Dąbrówki. 17.VIII rano przeprawiła się przez Wisłę 7 Bryg. Piech.- wyzwalając Karczew i Otwock.

16.XII.1916 r. władze gminy zostały przeniesione z Otwocka Wielkiego do Karczewa. Ważnym wydarzeniem w życiu miasta było połączenie go (16.IV. 1914) kolejką wąskotorową z Warszawą. Dostawy tą drogą mięsa i wędlin do stolicy ożywiło handel, a zatem i rozwój miasta.

Nocą 8/9.IX.1939 r. niemieckie oddziały usiłowały przeprawić się przez Wisłę na łodziach pontonowych naprzeciw Karczewa. Udaremniła to 5 komp. 26 płk piechoty pod dowództwem kpt. Władysława Przybyłowicza. m.1939, pod Otwockiem Wielkim i Karczewem' rozegrała się bitwa 'wojsk polskich z najeźdźcami. Zginęło wielu żołnierzy wraz z dowódcą kpt Przybyłowiczem. Spoczywają na cmentarzu w Karczewie.

W czasie okupacji, ciuchcią z Karczewa szmuglowano do Warszawy mięso i jego przetwory. W ciągu krótkiego czasu tabor kolejki został przystosowany do przemysłu. Specjalne schowki pozwalały na przewiezienia nawet kilku świniaków.

W mieście istniał ruch oporu. Karczew należał do okręgu AK kryptonim "Obroza". Obwód ten był podzielony na 8 rejonów; Karczew należał do obw. IV i był określany kryptonimem "Koralewo" lub "Fromczyn". 29-VII. 1944 r. do Karczewa wkroczyły radzieckie oddziały 2 armii pańc. gwardii, rozbijając pod miastem 994 bat. niemiecki. Od 1.VIII. 1944 ten odcinek frontu obsadziła 1 Armia LWP.

4 grudnia 1959 r. zostały przywrócone Karczewowi prawa miejskie. Miastem zarządza Miejska Rada Narodowa. W 1961 r. Karczew został połączony z Otwockiem drogą asfaltową, usytuowaną wzdłuż torów dawnej kolejki (zlikwidowanej w 1963 r). Komunikację międzymiastową zastąpiły autobusy. Miasto ma już wodę miejską; dobiegają końca prace nad kanalizacją i gazyfikacją miasta.

Herb miasta

Herbem Gminy jest historyczny herb miasta Karczewa z XVIII wieku, przedstawiający w czerwonym polu o kształcie tarczy, lewy profil białego baramka z uniesioną przednią prawą nogą. Nad barankiem jest korona z 9-pałkami w kolorze złotym.

Legenda -głosi, że rycerz Junosza (młodzieniec) z dużym orszakiem przyjaciół jechał na własne wesele. Przed samym Junosza skakał ucieszenie biały baran na znak dobrej drogi. Wkrótce orszak natknął się na Krzyżaków - grasantów. Junosza pokonał ich i wywiedział się, że w pobliżu obozują znaczne siły wroga.

Podstępem wprowadził im konie, a pieszych bez trudu pokonał. Mimo przeszkód zdążył dojechać

na własne wesele. Na pamiątkę wydarzenia otrzymał w herbie białego barana skapanego we krwi - czyli na czerwonym polu.

HISTORIA HERBU. Można przypuszczać, że w 1548 r. gdy król Zygmunt Stary nadał Karczewowi prawa miejskie, herb mógł być wzorowany na "Jasieńczyku" - herbie Karczewskich, którzy o te przywileje się starali. Herb "Jasieńczyk" przedstawia na błękitnym polu złoty klucz zwrócony w prawą stronę tarczy; nad tarczą - hełm z 5 strusimi piórami- Nigdzie nie ma dowodu, że przez pierwszych 220 lat swej miejskości herb w takiej postaci był używany.

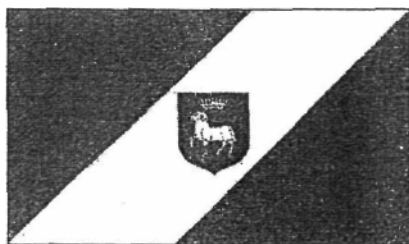
W połowie XVIII w. Franciszek III Bieliński, chcąc ratować podpadające dobra otwockie nadał 23.VI. 1768 r. miastu Karczew nowe przywileje. Punkt pierwszy przywileju porządkował sprawy związane z nazwą i herbem miasta, a brzmiało to następująco:

"A najprzód, wspomniane miasteczko dawne swoje nazwisko KARCZEW mieć będzie, znaczyć się zaś, czyli pieczętować odtąd powinno

BARANKIEM z wyrżniętą nad tymże

koroną". Umieszczenie w zapisie słowa odtąd wskazuje, że herb Bielińskich JUNOSZA - stał się herbem Karczewa dopiero w 1768-roku.

Flaga miasta

Od 28 lutego 1995 r. barwami Gminy są kolory: czerwony, biały i zielony ujęte w kształt prostokąta, którego stosunek boków wynosi 5:8. Górny lewy narożnik, w kształcie trójkąta równoramiennego, ma kolor czerwony, prawy dolny (o identycznym kształcie) ma kolor zielony. Część środkowa tworzy biały ukośny pas, w którego centra¹-ej części znajduje się tarcza z herbem miasta. Symbolika: kolor czerwony nawiązuje do starej flagi Mazowsza. >/ 1343 r. księstwo Czerskie, jako pierwsza, wyłamało się z reguły i wprowadziło nową chorągiew: białą z zielonym smokiem. Stąd kolory flagi Karczewa.

Karczew ma własne barwy od 28 lutego 1995 r. i jest (w b. wojew. stół.) drugim - po Warszawie - miastem mającym własną flagę.

Parki i rezerваты Mazowiecki Park

Krajobrazowy im, Czesława Łaszka

Mazowiecki Park Krajobrazowy rozciąga się pa sem wzdłuż pd-wsch rubieży Warszawy. Jego pn granicę obejmuje teren dzielnic warszawskich: Wesoła i Wawer, na pd - Sobienie Jeziory i Pilawa. W samym centrum położone są terytoria Karczewa. Swym zasięgiem

obejmuje prawie 16 000 ha lasów i łąk. Szczególnie ciekawe na tym terenie są naturalne torfowiska. W jego granicach można się jednak poruszać jedynie po wyznakowanych szlakach turystycznych. W Parku znajduje się wiele

chronionych gatunków roślin i zwierząt, a pośród nich szczególnie CZARNY BOCIAN, będący centrum logo KPK.

Rezerwat Faunistyczny „Na Torfach”

Został utworzony w 1977 r; powierzchnia jego wynosi 20,97 ha. Znajduje się w granicach Karczewa, a jego centrum stanowi potorfowe jezioro o powierzchni 7 ha i jest porośnięte roślinnością wodną, a otoczone zespołami leśnymi charakterystycznymi dla terenów torfowiskowych i podmokłych. O każdej porze roku przedstawia wyjątkowo piękny pejzaż. Z tarasu widokowego można podziwiać to urocze miejsce. Aby tam dotrzeć, trzeba dojść turystycznym szlakiem (czarnym) oraz ścieżką dydaktyczną nazwaną "Łabędzi szlak". Jest to Jedyny (!) sposób dotarcia w to ' miejsce. Na jeziorunku pływają (w sezonie) dzikie kaczki i łabędzie.

Tuż obok, w drewnianym stuletnim budynku mieści się Baza Edukacji Ekologicznej Muzeum "TORFY" Zarządu Mazowieckiego, . i Chojnowskiego Parku Krajobrazowego, a wewnątrz malutkie muzeum, w którym można zobaczyć borsuka, tchórza, orła bielika, kruka, gawrona, wilka.

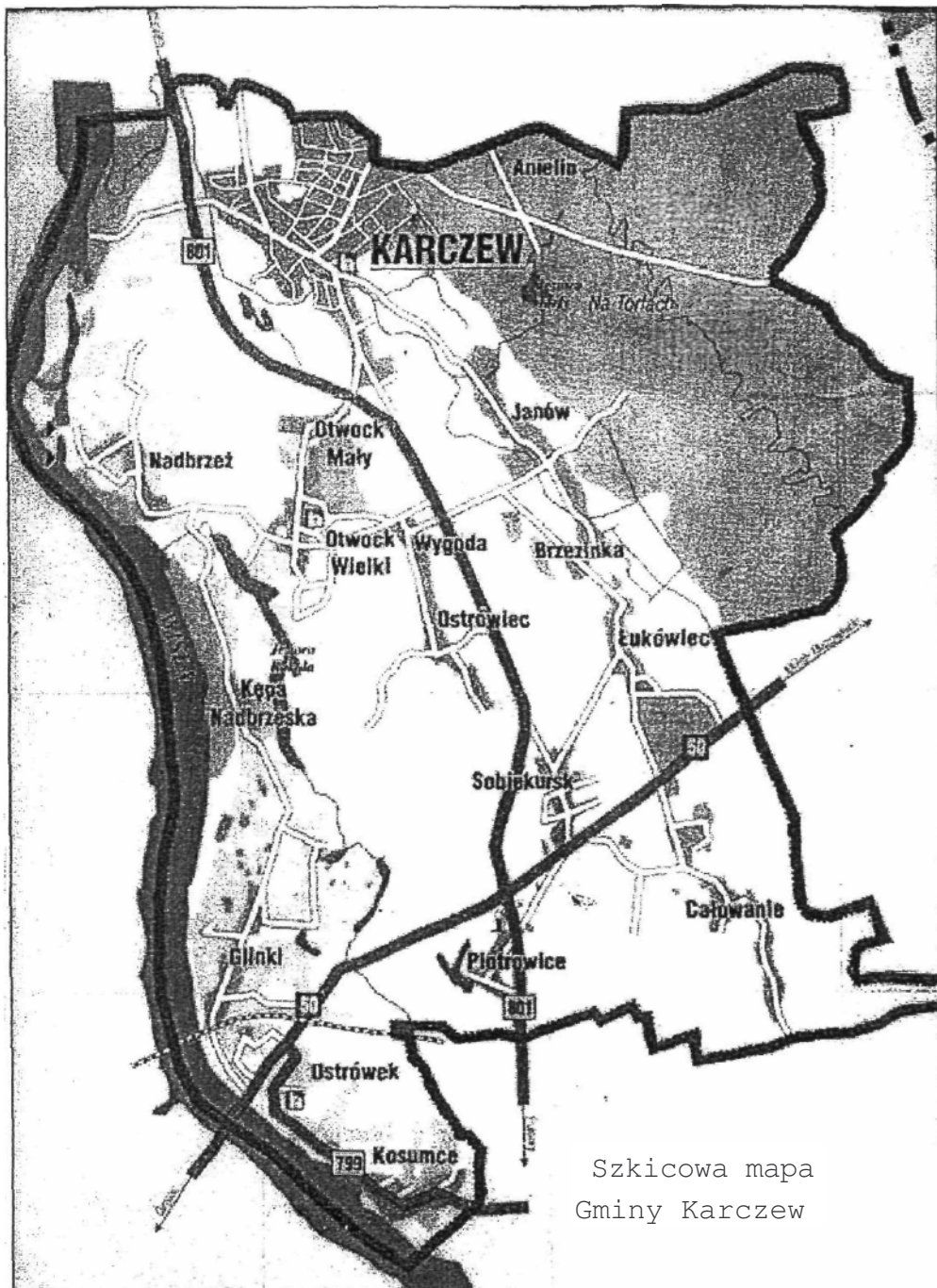

Bagno „Całowanie”

Nazwa bagna pochodzi od wsi doń przylegającej. Jest ono cennym kompleksem łąk i flory chronionej. Znajduje się tam (m.in.): nasięzał pospolity, paproć (dawniej uznawana za magiczne ziele mające zwabiać do panien zalotników). Zerwanie paproci w noc świętojańska (Kupały) zjednywało przychylność płci przeciwnej. Być może tak dalece, że stąd nazwa "Całowanie".

Bagno "Całowanie" jest jednym z największych torfowisk Mazowsza. Zamieszkuje je wiele zagrożonych gatunków zwierząt jak np: kulik wielki, rycyk, bekas kszyk oraz - wymierający w skali światowej - derkach. Bywa tu bician czarny, żuraw, także dudki i sowy. Jest tu też wiele cennych gatunków flory.

powyższe dane pochodzą z internetowej strony Mazowieckiego Parku Krajobrazowego, a opracował je pan Mazurek

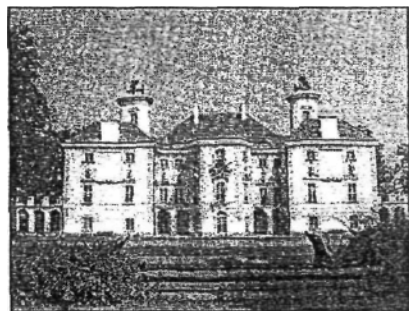
OTWOCK WIELKI

Wiesь położona nad malowniczym jeziorem, na pd od Otwocka Małego, z którym łączy się zabytkową aleją lipową. Początkowo nazywała się jednym określeniem Otwock, kiedy jednak część tej wsi oderwała się w odrębną osadę Otwock Mały (Zawodny, Zagórny), wieś macierzysta otrzymała miano Otwocka Starego Lub Wielkiego. Pierwsza wzmianka o Otwocku pochodzi z 1408 r, kiedy to między właścicielami Otwocka i Ostrowca doszło do sprawy sądowej o graniczne ziemie. Właścicielem wsi był wtedy Zbrożko Otwocki. Jego kuzyni, zagospodarowując żyzne rozlewiska wiślane w kierunku pn, założyli folwark na Dudzie. W 1429 r. dokumenty sądowe wymieniają właścicieli rozleg-

łych dóbr otwockich Zbrośława Starszego i Zbrośława Młodszeo, synów Klemensa Otwockiego. W drugiej połowie XVI w. Otwock był w posiadaniu Zbrożków Otwockich, Jana Całowańskiego i Jana Karczewskiego. Po różnych podziałach, głównie przez mariaże - dobra Otwockie znalazły się w rękach rodu linii Karczewskich i Całowańskich.

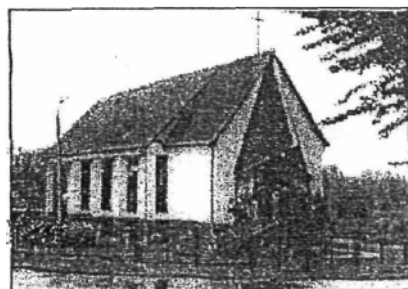
W latach 1663-67 poszczególne części tych dóbr zostały zakupione przez Franciszka Bielińskiego. W jego rękach znalazły się rozległe posiadłości od Karczewa po Sobienie i Czersk. W 1685 r. władzę po Franciszku przejął Kazimierz Bieliński, marszałek wielki koronny, który przystąpił do budowy pałacu na sztucznej wyspie o nazwie Rokola, oddzielonej od lądu kanałem, który podobno wykopali jeńcy tureccy. Na pd fasadzie pałacu widnieją herby Bielińskich - "Junosza" i Morsztynów - "Leliwa". Ludwika Morsztynówna, górką podskarbiego i sławnego poety Andrzeja, była żoną Kazimierza. Budowę pałacu rozpoczęto w 1693 roku, a ukończono w 1703.

W 2 lata później Kazimierz gościł króla Augusta II i cara Piotra I. W 1705 roku, pod Osinami, w bliskości Otwocka Wielkiego, rozegrała się bitwa Sasów ze Szwedami, w czasie której wielu Sasów utonęło w Wiśle. Poległych pochowano na skarpie w Osinach. Rozkwit posiadłości Bielińskich nastąpił za czasów Franciszka II Bielińskiego (1683-1766), marszałka koronnego i starosty czerskiego. Rozbudował on pałac, a także zakładał w swych włościach: młyny, gorzelnie, browary, karczmy, dbał też o rozwój rzemiosł, zamieniał pańszczyznę na czynsz. W 1757 r. pałac (wraz z przyległościami) przeszedł na Franciszka III Bielińskiego, za którego rządów dobra zostały zadłużone i chyliły się ku upadkowi.

W 1805 r. zakupił je od Bielińskich były sędzia ziemiański wojew. łęczyńskiego - Wojciech Sulimierski, z zamiarem spłacenia wierzyteli. Nie mogąc temu sprostać oddał cały majątek na licytację. Ma jatek został podzielony na poszczególne folwarki, które nabywali nowi właściciele. Majątek otwocki (z przyległościami) zakupił w 1827 r. Jan Jerzy Kurtz (1749-1828), fabrykant skór, rodem z Saksonii. Jego córkę 'Anielę poślubił brat stryjeczny Jan Władysław, a założony folwark nazwał imieniem żony - Anielin.* Po uwłaszczeniu chłopów, podjął on próbę ratowania swęgd majątku - wprowadzając reformy.. Założył w dobrach otwockich sad (20 tysięcy drzew owocowych). Był on w tych czasach największym w Polsce.

Dalszym ciągiem reform gospodarczych było założenie spółdzielni koszykarskiej. Handlował też drewnem wycinanym w pobliskich lasach, sprzedawał też poszczególne grunty rolne. Mimo to majątek szczupła! i upadał. Ostatni z Kurtzów - Zygmint, zmarł w Paryżu w 1917 r, zapisując w spadku swemu majątek swemu siostrzeńcowi Władysławowi Józefowi Jezierskiemu. W rękach Jezierskich majątek pozostawał do reformy rolnej PRL. Władze ówczesne podzieliły grunty dworskie wśród okolicznych mieszkańców. Obecnie Jezierscy starają się o odzyskanie resztówki, w skład której wchodzi zabudowania dworskie z pałacem, jeziorem i ogrodami.

Szkoła w Otwocku Wielkim istniała już przed I wojną światową. Stare tradycje ma także miejscowa straż pożarna (ochotnicza). W czasie II wojny światowej - w ramach restrykcji za walkę mieszkańców z okupantami, większość wsi poszła z dymem, zginęło też kilku mieszkańców. Otwock Wielki - jako pierwsza wieś w gminie - został zelektryfikowany, obecnie ma wodę miejską, nową szkołę podstawową z przedszkolem oraz własną (od 1998 r) parafię pw. Miłosierdzia Matki Boskiej. Należą do nie - oprócz Otwocka Wielkiego - 3 pobliskie wioski: Nadbrzeż, Kępa Nadbrzeska i Wygoda. W uroczysku "Rokola", wokół pałacu istnieje park z dużą ilością starych, zabytkowych drzew.

Powyższe dane pochodzą z internetu, a opracowane zostały przez pana Mazurka.

KRÓTKA HISTORIA CZERSKA

Najstarsza wiadomość o Czersku pochodzi z 1142 roku. Jednakże osiedle czerskie na wysokiej skarpie pradoliny Wisły ma znaczenie wcześniejszy rodowód. Na najwyższym punkcie skarpy powstał początkowo drewniany gród obronny, który dał początek podgrodziu i osadzie miejskiej. W XII wieku Czersk zostaje zniszczony na skutek najazdu wrogów z północy. Walory topograficzne, położenie przy szlakach handlowych (przez Czersk wiodła droga z Pomorza na Ruś), bliskość rzeki, istnienie brodu, wzrost zainteresowania sprawami wschodnimi sprzyjały odbudowie i rozwojowi Czerska. Do największego rozwoju dochodzi w XIII wieku, w znacznej mierze dzięki przeniesieniu tu - z pobliskiego Grójca¹ (Grodźca) archidiakonatu. Przed 1231 rokiem staje się Czersk siedzibą kasztelana - urzędnika księcia. Wiele zawdzięcza Czersk oraz ziemie Czerska energicznemu, choć bezwzględniemu władcy Konradowi I, protoplastcie mazowieckiej gałęzi Piastów. Według Długosza, w zamku czerskim uwięziony był Bolesław Wstydlivy oraz - być może - Henryk Brodaty. W I połowie XIII w. Czerska staje się najważniejszym ośrodkiem politycznym i kościelnym południowego Mazowsza. W uroczystości konsekracji kościoła św. Piotra (w 1245 r) bierze udział biskup poznański i książę Konrad I. W 1258 r. książę litewski Strojnat najeżdża ziemię czerską, a w 4 lata później wojska litewsko - pruskie pod wodzą słynnego Mendoga pustoszą Mazowsze. Zniszczeniu uległ Czersk, ginie książę Ziemowit I, a syn jego - książę Konrad II, domniemany założyciel Warszawy, dostaje się do niewoli. Po śmierci Ziemowita I Mazowsze zostaje podzielone. Powstaje księstwo Czerskie, a pierwszym jego władcą jest, po powrocie z niewoli, książę Konrad II. Czersk zostaje odbudowany, w zamku podwyższone wieże. Rozrasta się podgrodzie, osady służebne (Konary, Leśniki). Książęta czerscy zakładają osady jeńcze (do dziś zachowały się nazwy wsi Tatarzy i Prusy). Gród otaczają zamczki-strażnice (jeden z nich znajdował się na terenie dzisiejszej Góry Kal-

warii). Czersk słynie z wyrobu piwa i sukna, wysyłanego m.in. do Anglii i Norwegii. W 1349 otrzymuje prawa ' miejskie (inne źródła podają rok 1386). Krótki jest okres świetności grodu na wzgórzu. Koryto Wisły odsuwa się - Czersk traci walory obronne i handlowe; rośnie nowe miasto - Warszawa.

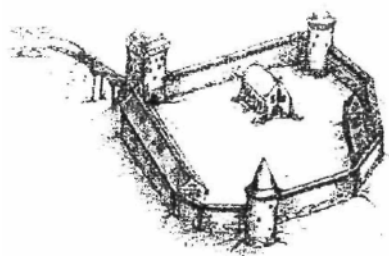
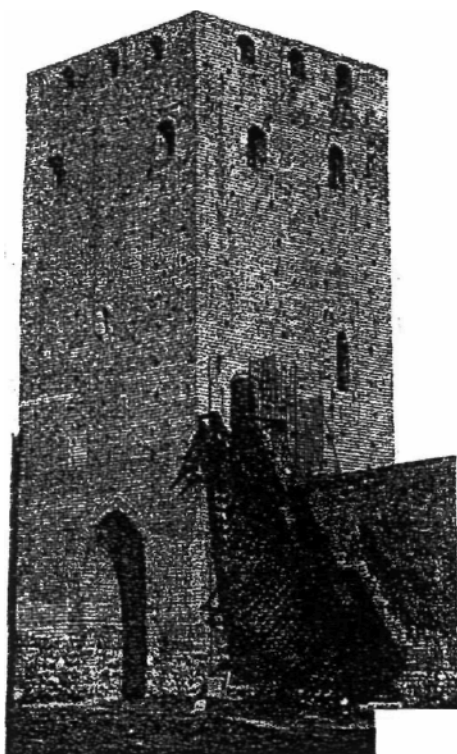
Nie pomaga obdarzenie Czerska w 1386 r. licznymi przywilejami i nadaniem praw chełmińskich. Na początku XV w. książę Janusz I' Starszy przenosi się, wraz z dworem, do Warszawy. Po włączeniu Mazowsza do Korony (1526) Czersk staje się własnością królowej Bony, małżonki króla Zygmunta I Starego. Gospodarna Włoszka, przebywając często w zamku czerskim, założyła - pierwsze w okolicy - winnice i sady owocowe. W połowie XVI w. Czersk liczy 1,5 tyś. mieszkańców. Jest tu 169 warsztatów rzemieślniczych. Do ostatecznego upadku Czerska przyczynili się walnie najeźdźcy z północy - Szwedzi. Na krótko odrodziło się miasto w 2 pół. XVIII w. w czasie rekonstrukcji zamku.

W czasie I wojny światowej doszło tu do dużej bitwy rosyjsko-niemieckiej i w rezultacie do zniszczenia zamku.

GOTYCKI ZAMEK wzniesiony został z fundacji księcia mazowieckiego Janusza I - w 2 pół. XIV w (lub w 1 pół. XV w), na miejscu starszego grodu. Rozbudowany i podwyższony został w XV-XVI w. Od 2 pół. XVII wieku' stopniowo popada.w ruinę.

Zachowały się: wieża bramna, dwie baszty na planie koła, fragment muru okalającego dziedziniec, przyziemia murów oraz fundamenty murowanych budynków i kościoła. Wieża bramna jest zbudowana na planie kwadratu, ma 5 kondygnacji i 20 m wysokości. Miała ona urządzenia do urochomienia 2 mostów zwodzonych (dla pieszych i jezdnych). Most stały zbudowany został dopiero w 1762 r. W baszcie zachodniej była zbrojownia i magazyny, a w pd-wsch (najwyższej - ok. 22 m) - więzienie i strażnica. Mury miały ok. 8 m wysokości i 1.8 m grubości. W pd części dziedzińca była kaplica św. Piotra, pełniąca później funkcję kolegiaty.

E. M.

31

Czworoboczna wieża bramna.

Próba rekonstrukcji założenia zamkowego w Czersku wg .stanu z końca XV w.

REGULAMINY

ODZNAKA KRAJOZNAWCZA •SZLAKIEM MIEJSC KULTU RELIGIJNEGO NA MAZOWSZU*

POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Odznaka krajoznawcza "Szlakiem kultu religijnego na Mazowszu" została ustanowiona przez Klub' Przewodników Turystyki Pieszej im. A. Michalskiej w Warszawie.
2. Celem odznaki jest popularyzacja miejsc kultu religijnego na Mazowszu.
3. Odznaka jest jednostopniowa. Koszt odznaki i korespondencji - ponosi zdobywca odznaki.

WARUNKI ZDOBYWANIA I WERYFIKACJI ODZNAKI

1. Zdobywanie odznaki rozpoczyna się 1 stycznia 2004 r.
2. Należy odwiedzić 10 miejsc kultu religijnego poza miejscem zamieszkania, wskazanych w załączeniu.
3. Sposób zdobywania odznaki jest dowolny.
4. Odznakę można zdobywać równoległe z odznakami krajoznawczymi i turystyki kwalifikowanej.
5. Czas zdobywania odznaki jest nieograniczony
6. Podstawą do ubiegania się o przyznanie odznaki jest kronika prowadzona w dowolnej formie przez prowadzącego.
7. Prowadzący kronikę musi udokumentować pieczęcią odwiedzenie miejsca kultu.
8. Potwierdzenia zwiedzanych miejsc mogą dokonać także przewodnicy turystyki kwalifikowanej, przewodnicy, instruktorzy krajoznawstwa Polski i regionu, na terenie którego znajduje się miejsce kultu oraz kierownicy wycieczek.
9. Odznakę mogą zdobywać turyści, którzy ukończyli 10 lat.
10. Odznakę przyznaje Referat Weryfikacyjny KTP Oddziału Stołecznego FTIK w Warszawie, Rynek Starego Miasta 23.

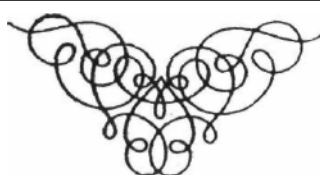

WYKAZ MIEJSC KULTU RELIGIJNEGO NA MAZOWSZU

Lp.	Miejscowość	Przedmiot kultu
1.	Białobrzegi k/Radomia - kościół parafialny	kult św, Rocha
2.	Łotnica Stara k/Radomia - sanktuarium MB Pocieszenia Ziemi Radomskiej	obraz MB Pocieszenia - Pani Ziemi Radomskiej XV

3.	Borowina k/Nowego Miasta n/Pilicą - kościół parafialny	<ult Przemienienia Pańskiego
4.	Brodowe Łąki k/Myszyńca - kościół parafialny	kult Przemienienia Pańskiego
5.	Brochów k/Sochaczewa - kościół parafialny	relikwie św. Rocha
6.	Czerwińsk n/Wisłą- bazylika Zwiastowania NMP - sanktuarium MB Królowej Mazowska - Zwycięskiej MB Pocieszenia	- obraz MB Królowej Mazowska - relikwie św. Barbary
7.	Daniszewo k/Płońsk - kościół parafialny	kult Przemienienia Pańskiego
8.	Długosiodło k/Ostrowi Maż. - kościół parafialny	figura św. Rocha XIX
9.	Dobrzyków k/Płocka - kościół parafialny	obraz MB XVII
10.	Drogiszka k/Ciechanowa - kościół parafialny	kult Przemienia Pańskiego
11.	Gietniów k/Przysuchy	miejsce urodzenia bł. Ladysława z Gielniowa
12.	Goślin k/Garwolina - kościół parafialny	obraz MB Goślińskiej XVII
13.	Góra Kalwaria - kościół Niepokalanego Poczęcia NMP	- obraz NMP Górskiej Łaskawej Matki Pocieszenia XVII - sarkofag z relikwiami św. Waleriana -patrona Ziemi Czerskiej
14.	Grudusk k/Mławy - kościół parafialny	obraz MB Gruduskiej XVII
15.	Hołubią k/Siedlec - kościół parafialny	obraz MB XIX
16.	Huszwel k/Łosic - kościół parafialny	obraz św. Antoniego XVII
17.	Kaźanów Iłżecki k/Zwolenia - kościół parafialny	obraz Przemienienia Pańskiego
18.	Jarosławiec k/Radomia - kościół parafialny	obraz Koronacji NMP
19.	Kępa Polska k/Płocka - kościół parafialny	obraz MB Kępskiej - Zwiastowania NMP
20.	Koziebrody k/Raciąża - kościół parafialny	obraz MB Koziebrodzkiej - kopia XVII
21.	Krzynowłoga Wielka k/Przasnysza - kościół parafialny	obraz Przemienienia Pańskiego XVIII
22.	Lewiczyn k/Grójca - sanktuarium MB Patronki Ziemi Grójeckiej	obraz MB XVII
23.	Loretto k/Kamieńczyka - sanktuarium MB z Loretto	figura MB Loretańskiej
24.	Łęgonice Duże k/Nowego Miasta n/Pilicą - kościół na Górze Zgody	obraz św. Rocha
25.	Łopacina k/Ciechanowa - kościół parafialny	obraz MB Łopacińskiej kopia obrazu XVH
26.	Miedniewice k/2yardowa - sanktuarium Miedniewickiej Pani	obraz Świętej Rodziny
27.	Miedzna k/Węgrowa - kościół parafialny	obraz MB Miedzwińskiej XVII
28.	Mokobody k/Siedlec - kościół parafialny	obraz MB Budziszynskiej XVII
29.	Mordy k/Siedlec - kościół parafialny	- kult Przemienienia Pańskiego - kult św. Rocha
30.	Niepokalanów - sanktuarium Niepokalanego Poczęcia NMP	- miejsce życia i działalności św. M. M. Kolbego -figura MB Niepokalanej
31.	Nowe Miasto n/Pilicą - kościół i klasztor oo. Kapucynów	- kopia obrazu MB Częstochowskiej - grobowiec bL O. H. Koźmińskiego
32.	Ożarów Mazowiecki - sanktuarium Miłosierdzia Bożego	obraz Miłosierdzia Bożego
33.	Pieczyska k/Grójca - sanktuarium Narodzenia NMP	obraz MB Częstochowskiej kopia XV
34.	Płock - katedra	-figura MB XVII - relikwie św. Zygmunta w relikwiarzu XII - obraz MB Częstochowskiej kopia XVIII
35.	Popowo Kościelne k/Serocka - kościół parafialny	obraz MB Popowskiej XVII
36.	Przasnysz - sanktuarium MB Niepokalanej oo. Pasjonatów	obraz MB Przasnyskiej XVI
37.	Pułtusk - kaplica szpitala miejskiego	obraz św. Stanisława Kostki
38.	Ratowo k/Żuromina - kościół parafialny	obraz św. Antoniego XVII

39.	Rókitno k/Błonia - sanktuarium Wniebowzięcia NMP	obraz MB Rokitniańskiej
40.	Rostkowo k/Przasnysza	miejsce urodzenia św. Stanisława Kostki
41.	Sadykierz k/Pułtуска - kościół parafialny	kult św. Rocha
42.	Secymin-Nowiny k/Brochowa - sanktuarium MB Radosnej Opiekunki Przyrody	obraz MB Patronki Lasów Polskich
43.	Siecień k/Płocka —kościół parafialny	obraz MB Siecieńskiej - XVII
44.	Sierpc - sanktuarium MB Sierpeckiej	figurka MB Ksieni Sierpeckiej XIV
45.	Skrzyńsko k/Przysuchy - kościół parafialny	obraz MB Skrzyńskiej XV
46.	Smarzewo k/Płońska - kościół parafialny	obraz MB Smardzewskiej XVH
47.	Susarz k/Gąbina - kościół parafialny	obraz MB Susarskiej XVII
48.	Szymanów - sanktuarium MB Jazłowieckiej	- figura MB Jazłowieckiej - wizerunek bł. Matki Marceliny Darowskiej założycielki zgromadzenia ss. Niepokalanek
49.	Św. Rozalia k/Nowego Szelkowa - kaplica	relikwie i obraz św. Rozalii XVI
50.	Święte Miejsce k/Przasnysza - kościół parafialny	obraz MB XVIII
51.	<p>WARSZAWA</p> <p>- katedra archidiecezjalna św. Jana Chrzciciela</p> <p>- sanktuarium MB Łaskawej (kościół oo. Jezuitów ul. Świętojańska)</p> <p>-sanktuarium św. Krzyża (kościół księży Misjonarzy ul. Krakowskie Przedmieście</p> <p>- sanktuarium MB Matki Zbawiciela (pl. Zbawiciela)</p> <p>- sanktuarium św. Andrzeja Boboli (ul. Rakowiecka)</p> <p>- sanktuarium MB Nauczycielki Młodzieży (ul. Gwintowa)</p> <p>- sanktuarium Niepokalanej Dziewicy Różańcowej z Żółkwi (ul. Dominikańska)</p> <p>- sanktuarium MB Tęskniącej (Powsin)</p> <p>kościół św. Stanisława Kostki (ul. Felińskiego)</p> <p>kościół Niepokalanego Poczęcia NMP (Bielany, ul. Dewajtis)</p> <p>kościół św. Anny (ul. Krakowskie Przedmieście)</p>	<p>- cudowny Krucyfiks, - relikwie bp. sł. Felińskiego - sarkofag w krypcie, - miejsce pochówku sł. Bożego kani Stefana Wyszyńskiego - kaplica</p> <p>obraz MB Łaskawej - patronki Warszawy</p> <p>figura Chrystusa</p> <p>obraz MB Częstochowskiej</p> <p>relikwie św. Andrzeja Boboli</p> <p>obraz MB Nauczycielki Młodzieży</p> <p>obraz MB Królowej Różańca</p> <p>obraz MB Tęskniącej</p> <p>miejsce pochówku sł. Bożego ks. Jerzego Popiełuszki</p> <p>wizerunek Matki Bożej</p> <p>- relikwie bł. Ładysława z Gielniowa - patrona Warszawy - obraz św. Anny</p>
52.	Wąsewo k/Ostrowi Maż. - sanktuarium MB Wąsewskiej	obraz NMP z XVIII w.
53.	Wieniawa k/Przysuchy - kościół parafialny	obraz MB Wieniawskiej XV/XVI
54.	Wykroty k/Myszyńca - kościół	- miejsce objawień MB - obraz MB Bolesnej Królowej Polski
55.	Żużel a k/Ciechanowca	miejsce urodzenia sł. Bożego Kani Stefana Wyszyńskiego
56.	Żurawin k/Sierpca - kościół parafialny	obraz MB Żurawińskiej z XVII/XIX
57.	Żuromin - kościół parafialny	obraz MB Żuromińskiej XVII wg wizji św. Antoniego

ODZNAKA TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZA „WARSZAWSKA OBWODNICA TURYSTYCZNA”

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Odznaka WARSZAWSKA OBWODNICA TURYSTYCZNA została ustanowiona 14 lutego 2007 r. przez Zarząd Oddziału PTTK Warszawa Praga Południe im. Zygmunta Glogera, z inicjatywy Oddziałowej Komisji Turystyki Pieszej w "Roku Szlaków ' Turystycznych PTTK".
2. Odznaka ma na celu promowanie turystyki pieszej i kolarskiej na szlakach Warszawskiej Obwodnicy Turystycznej (WOT), o łącznej długości 236 kilometrów.
3. Warszawska Obwodnica Turystyczna została oznakowana szlakiem czerwonym, opórcz odcinków przebiegających przez Kampinoski Park Narodowy, w latach 80. ubiegłego wieku. Szlak zaczyna się na stacji PKP w Modlinie (Nowy Dwór Mazowiecki) i prowadzi stąd - początkowo - na południe, przez most nad Narwią, następnie wałem przeciwpowodziowym na wschód, przez Chotomów, Wieliszew do Nieporętu. Tu trasa początkowo kieruje się na pd-wsch do Strugi, następnie ku południowi przez Zielonkę, Rembertów, Wiązownę, Pogorzel Warszawska, Otwock Wielki do mostu nad Wisłą - do Góry Kalwarii. Dalej prowadzi na zach, przez Zalesię Górne, Magdalenkę do Podkowy Leśnej. Tam zawraca znacznie ku północy, w stronę Brwinowa, przez Rokitno do Zaborowa. Stąd na zach - już szlakiem niebieskim do Leszna, skąd kieruje się na pn (szlakiem żółtym) do skrzyżowania ze szlakiem zielonym (Teofile-Las). Następnie zwraca się ku pn-wsch, by szlakiem zielonym powrócić do Modlina.

BRAZOWA

SREBRNA

ZŁOTA

- A. Odznaka metalowa jest ustanowiona w trzech stopniach różniących się kolorem tła:
- * stopień brązowy tło zielone
 - *: stopień srebrny tło niebieskie
 - * stopień złoty tło białe
5. Odznaka może być przyznana honorowo organizatorom, instytucjom lub osobom szczególnie zasłużonym dla turystyki pieszej po WOT.

II. WARUNKI ZDOBYWANIA ODZNAKI

1. Odznakę może zdobywać turysta, który ukończył 8 lat i spełni następujące warunki:
 - a) na odznakę w stopniu brązowym należy odbyć wycieczki- po dowolnych odcinkach szlaku WOT, o łącznej długości 50 kra i zwiedzić jedną miejscowość z wymienionych w punkcie 1d.
 - b) na odznakę w stopniu srebrnym należy odbyć. wycieczki po dowolnych odcinkach szlaku WOT (z wyłączeniem odcinków zaliczonych na stopień brązowy), o łącznej długości 80 km i zwiedzić dwie następne miejscowości z wymienionych w punkcie 1d.
 - c) na odznakę w stopniu złotym należy odbyć wycieczki po pozostałych odcinkach szlaku WOT (z wyłączeniem odcinków zaliczonych na stopnie brązowy i srebrny) o łącznej długości 106 km i zwiedzić pozostałe miejscowości z wymienionych w punkcie 1d.
 - d) obowiązkowo należy zwiedzić następujące miejscowości: Brwinów, Góra Kalwar ia, Leszno, Modlin (twierdza), Nieporęt, Otwock Wielki (muzeum) i Rokitno (sanktuarium).
2. czas zdobywania odznaki jest nieograniczony.

III. WERYFIKACJA

1. Podstawą do weryfikacji odznaki WOT są wpisy do książeczki odznaki turystyki pieszej (OTP) i kolarskiej (KCT), zgodnia z regulaminami ich zdobywania. Do puszczalne jest prowadzenie własnej kroniki w dowolnej formie.
2. Odznakę przyznaje referat weryfikacyjny Oddziałów Komisji Turystyki Pieszej. Adres: Oddział PTTK Warszawa Praga Południe im. Zygmunta Glogera, Oddziałowa Komisja Turystyki Pieszej, 03-808 Warszawa, ul Mińska 18. Dyżury w każdą' śro dę w godzinach 17-18.

3. Osoby przesyłające książeczki do weryfikacji drogą pocztową powinny dołączyć kopertę ze znaczkiem i adresem zwrotnym.
4. Odznaka przyznawana w trybie regulaminowym jest odpłatna.

IV. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Odznakę honorową, z pominięciem wymogów reulaminowych, może nadać Zarząd Odziału P1TK Warszawa Praga Południe, na wniosek swoich działaczy.
2. Prawo interpretacji niniejszego regulaminu przysługuje jedynie Zarządowi Odziału PTTK Warszawa Praga Południe im. Zygmunta Glogera
3. regulamin wchodzi w życie z dniem 14 lutego 2007 roku.

WARSZAWSKA OBWODNICA TURYSTYCZNA

Lp.	Kod szlaku	Przebieg szlaku	km	km	węzeł szlaków - kod	I
1	MZ-5070-c	Modlin, PKP	0,0	0,0	MZ-145-z	
2	czerwony	Modlin, rz. Narew - most	1,0	1,0	MZ-145-z	
3		Kazuń, rz. Wisła - most	1,0	2,0	MZ-145-z	
4		Kępa Nowodworska	3,0	5,0		
5		Suchocin	3,8	8,8	MZ-5071-s	
6		Lasy Chotomowskie	3,3	12,1		
7		Chotomowskie Góry	3,3	15,4	MZ-5066-n	
8		Chotomów PKP	3,6	19,0		
9		Łajski, MPK	8,8	27,8		
10		Wieliszew PKP	1,6	29,4		
11		Nieporęt, węzeł szlaków	5,0	34,4	MZ-5066-n	
12		Nieporęt, cmentarz	0,3	34,7	MZ-5067-y, MZ-5066-n	
13		Nieporęt MPK	0,3	35,0	MZ-5067-y, MZ-5066-n	
14		kanal żerański	0,2	35,2	MZ-5067-y	
15		Dąbkowizna	3,3	38,5	MZ-5072-s	
16		gajówka Wólczyńskie	2,5	41,0	MZ-5073-z	
17		Struga, PKS	6,5	47,5	MZ-5073-z	
18		leśniczówka Horow Góra	1,5	49,0		
19		jezioro Kruczek	3,0	52,0		
20		uroczysko Horowa Góra	2,5	54,5		
21		Zielonka PKP	1,1	55,6	MZ-5073-z	
22		Rembertów PKP, MPK	6,9	62,5		
23		Rembertów, kościół	1,2	63,7		
24		kamień Piłsudskiego	3,0	66,7	MZ-5076-z	
25		szosa Warszawa - Siedlce	1,4	68,1		
26		Barci ucha	0,4	68,5	MZ-5076-z, MZ-5077-s	
27		Wiśniowa Góra	0,4	68,9	MZ-5076-z	
28		Międzylesie CZD, MPK	1,3	70,2	MZ-5076-z	
29		rozstaj przy mogile	2,2	72,4	MZ-5076-z	
30		Zielony Ług	0,3	72,7	MZ-5076-z, MZ-5078-y	

31		Biały Ług	2,7	77,0	MZ-5079-n
32		Wiązowna MPK	4,0	81,0	MZ-5079-n
33		szosa Warszawa - Lublin	1,1	82,1	
34		Emów - Bartek Mazowiecki	2,6	84,7	
35		Białek	0,8	85,5	MZ-5081-z
36		Mądralin	1,4	86,9	
37		Mładz, most drogowy	0,1	87,0	MZ5096-n
38		Mładz. sklep, PKS	0,2	87,2	
39		Teklin	2,3	89,5	
40		Meran	2,0	91,5	MZ-5084-y
41		Jabłonna, PKS	1,0	92,5	
42		rezerwat Pogorzelski Mszar	1,7	94,2	
43		Pogorzelska Warszawa PKP	1,5	95,7	
44		Okoly	1,8	97,5	MZ-5083-z
45		Biała Góra, bunkier	2,0	99,5	
46		Biała Góra	0,5	100,0	MZ-5086-s
47		Osiecka Droga	1,4	101,4	
48		jezioro Czarne	0,7	102,1	MZ-5096-n
49		Janów	1,2	103,3	
50		Jagodzianka	1,1	104,4	
51		szosa Warszawa - Puławy	0,6	105,0	
52		Otwock Mały	1,3	106,3	
53		Otwock Wielki PKS	1,2	107,5	
54		wał nad Wisłą	1,8	109,3	
55		Kępa Nadbrzeska	2,2	111,5	
56		Kępa Gliniecka	3,7	115,2	
57		Ostrówek	0,9	116,1	
58		szosa Grójec - Mińsk Maż.	1,1	117,2	MZ-5201-z
59		Góra Kalwaria PKS	0,8	118,0	MZ-5147-y, MZ-5201-z
60		rozstaj cmentarny	1,8	119,8	MZ-5201-z
61		Ługówka	4,0	123,8	
62		Kąty	1,3	125,1	
63		Dobiesz	1,5	126,6	
64		szosa Chojnów - Pilawa	1,9	128,5	
65		uroczysko Nowinki	2,0	130,5	MZ-5146-z
66		rzeczka Zielona	1,4	131,9	
67		rozstaj w Zalesiu	1,0	132,9	MZ-5149-s
68		Zalesię Górne PKP	1,1	134,0	MZ-5148-n, MZ-5144-y, MZ-5149-s
69		Łbiska, szosa	3,0	137,0	
70		szosa Piaseczno -Grójec	2,6	139,6	
71		leśniczówka Biele	1,0	140,6	MZ-5128-n
72		szosa Piaseczno - Tarczyn	0,8	141,4	
73		Runów, kolej	1,5	142,9	
74		Wólka Pracka, szosa	2,6	145,5	
75		skrzyżowanie dróg polnych	0,8	146,3	
76		skraj lasu, linia WN	0,4	146,7	
77		Antoninów, cmentarz	1,2	147,9	
78		szosa asfaltowa	0,7	148,6	
79		trakt Krakowski	1,3	149,9	
80		Magdalenka, pomnik	1,6	151,5	MZ-5141-s
81		Magdalenka MPK	1,4	152,9	MZ-5141-s

82		Sękocin, parking	2,0	154,9	MZ-5141-s
83		uroczysko Maryłówka	2,0	156,9	MZ-5139-n
84		gajówka Pod Konopną	1,8	158,7	
85		skrzyżowanie szlaków	0,5	159,2	MZ-5139-n
86		Paszków MPK	0,7	159,9	MZ-5139-n
87		uroczysko Chlebów	1,3	161,2	MZ-5139-n
88		Popówek	3,7	164,9	MZ-5138-s
89		Zosin	1,0	165,9	MZ-5136-z
90		Na Dębaku	0,5	166,4	MZ-5136-z
91		rozstaj szlaków IM	0,6	167,0	MZ-5136-z
92		uroczysko Zaborów	1,4	168,4	MZ-5139-n
93		rezerwat Hryniewieckiego	1,6	170,0	MZ-5136-z, MZ-5137-y
94		aleja lipowa	1,1	171,1	MZ-5136-z, MZ-5139-n
95		Podkowa Leśna WKD	0,4	171,5	MZ-5136-z, MZ-5137-y, MZ-5139-n
96		Brwinów PKP	3,0	174,5	MZ-5139-n
98		Rokitno PKS	7,0	181,5	
99		Kopytów	3,0	184,5	
100		Zaborów, MPK	6,0	190,5	MZ-144-n, MZ-5071-c
101	MZ-144-n niebieski	Zielona Karczma	3,8	194,3	
102		Łysa Góra	2,3	196,6	MZ-143-y
103		Leszno, MPK	2,9	199,5	MZ-143-y
104	MZ-143-y żółty	Posada Łubiec	5,0	204,5	MZ-142-C
105		Babska Górka	U	206,2	MZ-141-z
106		Stara Dąbrowa (schr. ZHP)	6,0	212,2	
107		uroczysko Biela	1,3	213,5	MZ-5101-n
108		Teofile, Las	4,8	218,3	MZ-5101-n
109		Jaku bowszczyzna	4,2	222,5	MZ-5101-n
110		Cybulice Duże PKS	2,2	224,7	MZ-5101-n
111	MZ-145-z zielony	Czczotki	2,2	226,9	MZ-5101-n
112		Majdany PKS	1,8	228,7	
113		Kazuń, rz. Wisła - most	5,2	233,9	MZ-5070-c
114		Modlin, rz. Narew- most	1,0	234,9	MZ-5070-c
115		Modlin, PKP	1,0	235,9	MZ-5070-c

Od zaprzyjaźnionego kolekcjonera dostaliśmy (z prawem reprodukcji) pocztówkę związaną z powyższą publikacją, a mianowicie - z tytułu i treści: WARSZAWSKA OBWODNICA TURYSTYCZNA. Jest to jeden z unikatów, bowiem tego typu wydania mają bardzo małe nakłady i są dostępne w wymianach międzykolekcjonerskich. A szkoda, bo jest to wspaniały element propagandowy. Pocztówka ma na rewersie napisy: seria kolekcjonerska, nr 34/07, wyd. BIL-2007. Nakłady takich pocztówek na ogół wahają się w granicach 20-30 sztuk.

Redakcja

REPRODUKCJA POCZTÓWKI NA STRONIE NASTĘPNEJ

Odnaka Krajoznawcza PTTK Ziemi Piaseczyńskiej

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Odnaka jest wyróżnieniem za znajomość historii, zabytków kultury i przyrody oraz walorów krajoznawczych "Zimi Piaseczyńskiej"¹¹
2. Odnaka jest jednostopniowa
3. Zdobywać odznakę mogą osoby, które ukończyły siódmy rok życia
4. Odnakę przyznaje Kapituła Odznaki przy Oddziale PTTK w Piasecznie

II. WARUNKI ZDOBYCIA ODZNAKI

1. Potwierdzeniem zwiedzania obiektów wymaganych do zdobycia Odznaki są:
 - a) książeczki odznak turystyki kwalifikowanej z potwierdzonym zwiedzaniem obiektu
 - b) potwierdzenia przewodników, przodowników, instruktorów krajoznawstwa oraz nauczycieli prowadzących wycieczki szkolne
 - c) kronika (prowadzona w sposób dowolny) zawierająca opis, potwierdzenia zwiedzania obiektów - pieczątki, bilety wstępu, zdjęcia, kasety video, CD-romy.
 Wszystkie dokumenty, po zweryfikowaniu, będą zwracane osobom zdobywającym Odnakę.

2. Czas zdobywania Odznaki jest nieograniczony
3. Punkty uzyskane za wycieczki krajoznawcze odbywane w ramach zdobywania Odznaki Krajoznawczej Ziemi Piaseczyńskiej mogą być zaliczone na odpowiednie odznaki krajoznawcze i turystyki kwalifikowanej PTTK
4. 1 podanego kanonu krajoznawczego obiektów Ziemi Piaseczyńskiej należy wybrać i zwiedzić minimalną ilość obiektów danego rodzaju
- 5- Obowiązkowo należy zwiedzić zamek w Czersku

TEMATYKA	ILOŚĆ W KANONIE	OBIEKTÓW WYMAGANIA
Architektura	46	20
Muzea i Miejsca Pamięci Narodowej	22	10
Przyroda	21	10
Obiekty	13	6
razem	102	46

6. Turysta, który spełnił wszystkie wymagania przedstawia potwierdzenia Kapitułe Odznaki w Oddziale PTIK w Piasecznie, Pl. Piłsudskiego 3, 05-500 Piaseczno. Po weryfikacji turysty ma prawo odebrać złożoną dokumentację lub otrzymać zwrot pocztą, po zaleczeniu zaadesowanej koperty zwrotnej z własnym adresem i znaczkami pocztowymi.
7. Po zweryfikowaniu dokumentacji Kapituła wystawi legitymację Odznaki, która upoważnia do jej nabycia w Oddziale PTIK w Piasecznie.

III. KANON OBIEKTÓW KRAJOZNAWCZYCH DO ODZNAKI KRAJOZNAWCZEJ ZIEMI PIASECZYŃSKIEJ 1; ZABYTKI ARCHITECTURY

- * Brzeście - dwór z XVIII w.
- * Czersk - średniowieczny układ urbanistyczny oraz kościół z XIX w. pw. Przemienienia Pańskiego
- * Drdy - Ośrodek Zakonny: miejsce pobytu Św. Faustyny
- * Drozdy - dwór z aleją grabową
- * Góra Kalwaria: Kościół parafialny i klasztor pobernardyński pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, kaplica św. Antoniego, kościół "Na Górcie" pw. Podwyższenia Krzyża Św., kolegium CO Pijarów (DPS), ratusz i dawne kramy, tzw. "Pałac Biskupi" - d. Sąd Pokoju, Dom Modlitwy i dwór cadyka, kościół "Na Mariankach" pw. Opatrzności Bożej
- * Jastrzębiec - zespół dworsko-parkowy
- * Jazgarzew - kościół parafialny pw. św. Rocha
- * Jeżewice - dwór z XIX w. otoczony parkiem Krajobrazowym

- * Konstanci-Jeziorna: wille przy ulicach Sienkiewicza, Żeromskiego i Batorego, kościół pw. Wniebowstąpienia NMP, kościół pw. MB Anielskiej, "Emaus" - ośrodek metodystów w Klarysewie
- * Lesznowola: dwór z XVIII w, kapliczka przydrożna z XVIII w. (przy kaplicy)
- * Many - dwór z 1928 r. z parkiem i aleją dojazdową
- * Mroków - zespół dworski z XVIII w.
- * Obory - zespół dworski z II pół. XVII w., starodrzew w parku
- * Pawłowice - dwór z ok. 1880 r. z parkiem krajobrazowym
- * Piaseczno: kościół pw. św. Anny (gotyk, 2. pół. XVI w), stara plebania, ratusz z 1. pół. XIX w, dworek (tzw. "Poniatówka")
- * Prażmów - kościół pw. św. Franciszka z Asyżu, dwór z 1820 r.
- * Rembertów: Kościół drewniany pw. św. Jana Chrzciciela z 1740 r, drewniana dzwonnica z XIX w.
- * Słomczyn - Kościół pw. św. Zygmunta (barok, 1. pół. XVIII w)
- * Sobików - drewniana dzwonnica z XVIII w
- * Stara Iwiczna - Kościół pw. Zesłania Ducha Świętego
- * Szczaki: dwór, kościół
- * Tarczyn: kościół pw. św. Mikołaja z XVI w, dawny zajazd
- * Turowice - zespół dworski z parkiem krajobrazowym oraz ciekawy dom z mansardowym dachem
- * Zalesię Górne: kościół pw. św. Huberta oraz willa "Zalesianka"

2. MUZEA I MIEJSCA PAMIĘCI NARODOWEJ

- * Cieciszew: pomnik z 1863 r, cmentarz parafialny, miejsce po dawnym kościele
- * Czersk - cmentarz parafialny
- * Góra Kalwaria: zespół cmentarzy, pomnik marsz. J. Piłsudskiego, prywatne muzeum etnograficzne
- * Jazgarzew - cmentarz parafialny
- * Konstancin-Jeziorna: Muzeum Papiernictwa, cmentarz parafialny
- * Magdalenka - pomnik i groby rozstrzelanych w 1943 r.
- * Piaseczno: Muzeum Miejskie, cmentarz parafialny
- * Piskórka - pomnik poległych żołnierzy AK
- * Prażmów - cmentarz parafialny
- * Sobików: pomnik Felicjana Kozłowskiego (przy kościele), cmentarz parafialny
- * Stefanów - pomnik rozstrzelanych w 1943 r.
- * Tarczyn - cmentarz parafialny
- * Wólka Pęcherska - cmentarz wojskowy z I wojny światowej
- * Żabieniec - pomniki na "Zimnych Dołach"

3. OBIEKTY PRZYRODNICZE

* rezerwat Chojńów	* Rezerwat Las Pecherski
* Rezerwat Łoś	* Rezerwat Łęgi Oborskie
* Rezerwat Obory	* Rezerwat Olszyna Łyczyńska
* Rezerwat Pilawski Grąd	* Rezerwat Skarpa Jeziorki
* Rezerwat Skarpa Oborska	* Rezerwat Uroczysko Stephana

- * Rezerwat Biele Chojnowskie
- * Rezerwat Łąchy Brzeskie
- * Rezerwat Wyspy Świderskie
- na granicy powiatu
- * Rezerwat Wyspy Zawadowskie
- * Rezerwat Las Kabacki (na gr. pow.)
- * Czersk - pomnik przyrody - Jezioro Czerskie
- * Góra Kalwaria - punkt widokowy nad doliną Wisły
- * Pawłowice - ponad 300-letni dąb w parku
- * Piaseczno: zabytkowa aleja lipowa, wydmy tzw. "Górki Szymona"
- * Ujście rzeki Jeziorki do Wisły i dkrzyżowanie rzek Jeziorki i Wilanówki

4. OBIEKTY KRAJOZNAWCZE

- * Chojnów: gospodarstwo agroturystyczne, folwark pracy twórczej "Tradycja"
- * Konstancin-Jeziorna: park zdrojowy z tężnią, zespół zabudowań fabryki papieru
oraz stacja "ciuchci" w Klarysewie
- * Linin - wiatrak z 1854 r.
- * Łązy - maszt radiostacji raszyńskiej
- * Piaseczno: dworzec kolejki wąskotorowej, stacja tejże kolejki w Zalesiu Grn.
- * Tarczyn - stacja kolejki wąskotorowej
- * Zalesię Górne - OWS "Wisła"
- * Zawodne - drewniany młyn na Jeziorce
- * Złotokłos - stacja kolejki wąskotorowej
- * Żabieniec - Instytut Rybactwa Śródlądowego

IV. POSTANOWIENIA KOLCOWE

1. Interpretacja regulaminu Odznaki Krajoznawczej Ziemi Piaseczyńskiej należy do Kapituły Odznaki
2. Regulamin powyższy został zatwierdzony przez Zarząd Oddziału PTTK w Piasecznie w dniu 2. czerwca 2004 r.

Odznaka Krajoznawcza „Miłośnik Ziemi Węgrowskiej”

1. Odznaka Krajoznawcza "Miłośnik Ziemi Węgrowskiej" została ustanowiona w dniu 27 marca 2002 r. przez Zarząd Oddziału PHK w Węgrowie, dla uczczenia powstania w Węgrowie Oddziału PTTK.
2. Odznaka ma na celu promowanie i popularyzację Węgrowa i okolic oraz związanych z nimi tradycjami historycznymi, walorami krajoznawczymi i turystycznymi.
3. Odznaka jest jednostopniowa

4. Odznakę można zdobywać w dowolnej dyscyplinie turystycznej
5. Odznakę może zdobywać turysta, który ukończył 10 lat i spełnił następujące warunki:
 - a) odbył 1-dniową wycieczkę po jednym ze znakowanych szlaków turystycznych biegnących przez Ziemię Węgrowską
 - b) wziął udział w 2 imprezach turystyki kwalifikowanej organizowanych na terenie Ziemi Węgrowskiej
 - c) zwiedził Węgrów i 10 miejscowości wybranych z załączonego wykazu
6. Odznakę można zdobyć w ciągu 3 lat, licząc od daty pierwszej wycieczki
7. Weryfikację odznaki przeprowadza Oddziałowa Komisja Krajoznawcza PTTK w Węgrowie, na podstawie samodzielnie opracowanych dzienników z ewidencją wycieczek, zwiedzanych obiektów i miejscowości; udział w wycieczce lub zwiedzenie miejscowości "powinno być potwierdzone pieczętą z danej miejscowości
8. Wędrówki odbyte podczas zdobywania tej odznaki, mogą być zaliczone na inne odznaki turystyki kwalifikowanej
9. Prezydium Zarządu Oddziału tTK w Węgrowie może przyznać Honorową Odznakę "Miłośnik Ziemi Węgrowskiej" organizacjom, instytucjom lub osobom szczególnie za służonym dla turystyki i krajoznawstwa w rejonie węgrowskim
10. Prawo interpretacji niniejszego regulaminu przysługuje Prezydium Zarządu Oddziału PTTK w Węgrowie.

Zarząd Oddziału PTTK w Węgrowie

WYKAZ MIEJSCOWOŚCI DO ZWIEDZANIA

1. Węgrów	15. Baczki	29. Pniewnik
2. Liw	16. Barchów	30. Żelazów
3. Starawieś	17. Sądowe	31. Knrczewiec
4. Miedzna	18. Wierzbno	32. Leśniki
5. Treblinka	19. Grebków	33. Gwizdały
6. Korytnica	20. Paplin	34. Kamieńczyk
7. Turna	21. Stoczek	35. Majdan
8. Grodzisk	22. Lipki	36. Pogorzelec
9. Sucha	23. Jartypory	37. Suchodół
10. Wyszków	24. Wrotnów	
11. Kopcie	25. Miednik	
12. Lochów	26. Jarnice	
13. Jeżyska	27. Krypy	
14. Kamionna	28. Proszew	

Z naszego podwórka

Sprawozdanie merytoryczne z działań Oddziału PTTK Praga Południe za 2006 rok

W 2006 roku działacze społecznicy Oddziału PTTK Praga Południe im. Zygmunta Glogera zorganizowali 26 imprez turystycznych: turystyki kwalifikowanej, dotyczące turystyki pieszej, autokarowej, zawody na Orientację, spływy kajakowe i inne), wycieczki piesze (5), "Szlakiem Turystycznej Obwodnicy Warszawy (szlakiem czerwonym) - 104 km.

* Wycieczki autokarowo-krajoznawcze:

- "Śladami krajoznawców" - szlakiem Aleksandra Janowskiego, w 100-rocznicę PIK (50 osób)
- BAM - Jura Krakowsko-Częstochowska (szlakiem A. Janowskiego) - 50 osób

* Imprezy na Orientację:

- "ORIENT" (150 uczestników)
- "Zima na Pradze¹¹ (impreza dla dzieci w ferie zimowe - 150 uczestników)
- "ANINO" (157 uczestników)
- "Dymno" (120 uczestników)

vi O x solo" (54 uczestników)

- "Podkurek" (504 uczestników) razem 995 uczestników In0

* Rajdy "Zdobywamy Warszawską Odznakę Krajoznawczą":

- "Szlakiem Tragedii Anińsko-Wawerskiej" (125 osoby)
- "Szlakiem Pamiątek Historycznych Grochowa" (185 osoby)

* Rajdy szkolne:

- "Szerokie pola" (Komorów-Pęcice-Reguły) - 55 uczestników
- "Puszcza" (Rybieńko - Kamieńczyk) - 46 uczestników

Spływy kajakowe (6):

- rzekami: Pilicą, Radomką, Wkra, Wieprza, Biebrzą i Skrwą. (182 uczestników)

Razem w naszych imprezach uczestniczyły 1744 osoby.

* Szkolenie organizatorów In0 (marzec) - 50 osób

* Wypoczynek: letni obóz wędrowny po Jurze Krakowsko-Częstochowskiej (22 osoby)

- * Wypoczynek zimowy: "Wędrówki północy" - na nartach (25 uczestników)
- * Kontynuujemy wydawanie naszego biuletynu oddziałowego "Rogatka Grochowska", który jest czasopismem organizacyjno-krajoznawczym i przygotowywanym do druku jedynie siłami społecznymi. W kolejnych numerach zamieszczymy: informacje bieżące o naszych działaniach zarządu, kół PTTK, sprawozdania z imprez, wiadomości historyczne, i ciekawostki krajoznawcze dotyczące naszej dzielnicy oraz terenów związanych z organizacją naszych imprez. Łącznie ukazało się już 40 numerów "RG".

Wyżej wymienione imprezy mogły się odbyć dzięki finansowemu wsparciu Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy, Dzielnicy Praga Południe - w kwocie 12 000 zł.

W Oddziale naszym działają Komisje:

- * Turystyki Pieszej (organizacja wycieczek i weryfikacja odznak turystyki kwalifikowanej)
- * Imprez na Orientację (zakres jak wyżej)
- * Krajoznawcza (organizacja wycieczek krajoznawczo-poznawczych)
- * Kajakowa (organizacja spływów)

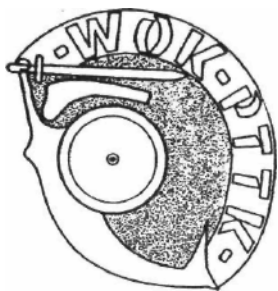
Działacze opracowują roczne kalendarze pracy zarządu oraz organizacji imprez, opracowanie regulaminów i preliminaży, weryfikowanie zdobytych odznak turystyk kwalifikowanych. Działacze Komisji Turystyki Pieszej (we współpracy z Komisją Krajoznawczą) opracowali projekty nowych odznak (regulaminy i wygląd odznaki): "Bitwa Warszawska 1920" oraz "Obwodnica Warszawska" (wraz z ustanowieniem punktu weryfikacyjnego. Dyżury działaczy odbywają się w środy w godzinach 16-18.

Oddział nasz miał 12 czerwca uroczystość XXXV-lecia swego istnienia. Zaszczycem dla nas jest działanie na naszym terenie Mazowieckiej Komisji Imprez na Orientację.

Działania nasze są wysoko oceniane Przez Zarząd główny FTIK; dotacje rozliczamy w terminie i bez żadnych zastrzeżeń.

Licząc na dalszą współpracę pozdrawiamy wszystkich turystycznie. W imieniu zarządu i grona działaczy społecznych

Prezes Oddziału FTIK Praga Południe
mgr Danuta Kończak

InO 4 PORY ROKU...

JUBILEUSZOWY

WIOSENNY(?) ORIENT 2007

21 stycznia został rozegrany tegoroczny ORIENT w swej Jubileuszowej - XXX edycji. Oferował on wiele atrakcji i kilka tras. Na tą okoliczność ' organizatorzy z HKT "TREP" PTTK przygotowali 2 etapy w kategorii seniorów i juniorów, na nietypowych, ale kolorowych mapach po nazwami: "TORCIK" i "TRZYDZIESTKA", nawiązujących do jubileuszu. Nowością w sposobie rozgrywania tych etapów był start do nich. Każdy zespół musiał zdecydować, ile czasu może poświęcić na każdy z nich. Także początkujący (zawody rodzinne) mieli swoją trasę. Sportowcy mogli wybrać jedną z 5-tras rozgrywanych w formie OL-Wariant. Początkowo była planowana trasa narciarska, jednak zbyt "wiosenna", jak na tę porę roku aura słonecznie i 8° C spowodowała zamienienie tej trasy na rowerową. Znaleźli się nań chętni, ale przejazd przez las w Międzyzlesiu okazał się pełen niespodzianek (zalegające wiatrołomy).

Przed Szkołą Podstawową nr 138 w Międzyzlesiu odbyła się poprzedzająca uroczystość wręczenia dyplomów i medali za XXXIX Konkurs o Tytuł Mistrza Warszawy i Mazowsza. Prezentowany był też domowy sernik z logo Klubu i dyscyplin InO. Każdy uczestnik miał okazję spóbowania tego spocjału ... na mecie.

Łącznie na wszystkich trasach wystartowało 134 uczestników, a imprezę obsługiwało 9.organizatorów. Pamiątką z imprezy (oprócz naklejek) będzie też okolicznościowy żeton (złoty), ufundowany przez Mennicę Polską .S.A.

Andrzej Krochmal

ZIMA W SKARYSZEWSKIM

Zgodnie z tradycją - XI ZIMA na PRADZE 2007 - odbyła się 10 lutego br. w Parku Skaryszewskim, w ramach "Zimy w mieście" dla młodzieży szkolnej spędzającej ferie w domach. Organizatorzy HKT "TREP" FTTK, dzięki dofinansowaniu ze środków Urzędu Miasta Dzielnicy Praga Południe i współpracy z Centrum Promocji Kultury tejże Dzielnicy, a także KS "Drukarz", zlokalizowali bazę imprezy v muszli koncertowej w Parku Skaryszewskim. Przygotowane zostały trasy dla doświadczonych, początkujących, a także dla dzieci (pod opieką dorosłych). Uczestnicy otrzymali mapę, na

której trzeba było zlokalizować punkty kontrolne (PK) umieszczone na wycinkach dokładniejszej mapy. 2 PK trzeba było lokalizować przy pomocy zdjęć.

Park: Skaryszewski był pokryty świeżą warstwą śniegu o grubości 3 cm, a temperatura sięgała -7°C . Te warunki były tak piękne, że nie odstraszała zawodników. Oprócz turystów na starcie stanęli biegacze na orientację. Mieli do wyboru 4 trasy w tzw Park Tourze. W ramach tej imprezy odbył się II Bieg Wedła. Był on przeznaczony dla biegaczy przełajowych i miał 3 dystanse: 1,86 km (1 pętla), 5,43 km (3 pętle) oraz 9 kra (5 pętli). Bieg sponsorowała firma Cadbury and Wedel, która ufundowała słodkie nagrody dla zwycięzców i słodycze dla wszystkich uczestników. Na mecie za-

wodnicy mieli możliwość wylosować ciasta z kawiarni "Misiątko", działającej na terenie parku. Łącznie wystartowało 272 uczestników. Oprawę fotograficzną przygotowało Silne-Studio, którego zdjęcia można było podziwiać na stronie internetowej.

Andrzej Krochmal

SŁONECZNY ♦ ZAW-OR ♦ 2007-

Tym razem w prawdziwie wiosennych warunkach, przy temperaturze $+15^{\circ}$, przy słonecznym niebie, przeprowadzony został XXX Rajd na Orientację "ZAW-OR 2007". Odbył się on w Białobrzegach n. Zalewem Zegrzyńskim 25 marca 2007. Jak poprzednio - w kategorii seniorów i juniorów rozegrane zostały 2 etapy (na kolorowych mapach) w okolicach Dąbkowizny. Etapy: "Układanka" (przygotowane przez A. Krochmalą) i "Etapik" (przez W.

Drozdę), początkowo przebiegały przez dość wysokie wydmy, by w końcowej części zagłębić się w terenach dość podmokłych. W kategorii juniorów zabrakło chętnych (bólaczka środowiska warszawskiego). Wśród seniorów rywalizacja przysporzyła punktów w XL Konkursie o Tytuł Mistrza Warszawy i Mazowsza w MnO. Dużą frekwencją za to cieszyła się trasa dla początkujących, na której uczestniczyło aż 25 zespołów.

Swoją trasę miały także zespoły rodzinne, zaś sportowcy rywalizowali na 6 trasach biegowych w klasyku. Łącznie wystartowało 173 zawodników. Obsługa liczyła 10 osób z HKT "TOEP" PTTK. Puchar Przechodni naszego Klubu (dla zwycięzcy w kat. TS) zdobył Kazimierz Makiela z Warszawy. Bazą imprezy była bardzo gościnna Szkoła Pod-

stawowa w Białobrzegach. Była ona także meta Rajdu. Tu także była degustacja wymienionego na początku relacji - sernika. Wartość smakową docnili wszyscy zawodnicy wyczerpującego biegu (marszu).

Oprócz pamiątkowej naklejki, przedstawiciele zespołów i klubów otrzymali drugi (srebrny) żeton okolicznościowy fundacji Mennicy Polskiej S.A. Zastrzyk finansowy Urzędu Dzielnicy walnie wspomógł nasze działania.

Andrzej Krochmal

GORĄCE ♦ 10xSOLO—

W bardzo gorącą (+ 30° C) niedzielę 20 maja br. organizatorzy z HKT "TREP^MPTIK, pod kierownictwem Wojtka Drozdy, przygotowali 2 trasy rajdu na orientację, nosach go nazwę 10 x SOLO. W odróżnieniu od innych imprez, seniorzy rywalizowali indywidualnie, mając do odszukania na trasie 10 PK. Również

początkujący mieli do odszukania 10 PK na pełnej mapie. Start został usytuowany na parkingu, tuż obok cmentarza na Wólce Węglowej, a trasa zbudowana była w Lesie Młocińskim. Teren był urozmaicony - obfitował w wydmy, mikrorzeźbę, a miejscami - w obniżeniach - był trudno przebieżny. Trasa seniorów i tym razem zaliczana była do Konkursu o Tytuł Mistrza Warszawy i Mazowsza w Mn0. Na start zdecydowało się 50 osób.

Dzięki dofinansowaniu rajdu przez Urząd Dzielnicy Warszawa Praga Południe m. st. Warszawy udało się wydrukować kolorowe mapy, a na mecie czekały regenerujące słodycze i woda mineralna, która w tych warunkach termicznych cieszyła się olbrzymim powodzeniem. Każdy z uczestników otrzymał okolicznościową naklejkę, a do książeczki In0 mógł zdobyć odcisk ozdobnej pieczęci.

Andrzej Krochmal

MOKRE ♦ DYMnO 2007 ♦

IX Długodystansowy Rajd na Orientację "DYMnO 2007" został zorganizowany 2.VI. br. w Legionowie i był skierowany do uczestników, którzy chcieli sprawdzić swoje granice wytrzymałości podczas przemierzania trasy pieszo, biegiem, rowerem lub kajakiem z przeszkodami terenowymi i zadaniami specjalnymi na dość długich' trasach, w określonym limicie czasu.

Organizatorzy z HKT "TREP" PTIK pod kierownictwem Andrzeja Krochmala, przygotowali w tym roku 4 trasy dla osób mających minimum 18 lat. Młodszy (w wieku 15-17 lat) mogli startować na pełnych dystansach jedynie pod opieką osób dorosłych (!). Każdy mógł wystartować indywidualnie na jednej z tras: A) Trasa piesza na 50 km, składająca się z 3 etapów: 1. 25 km w 6 godz., 2. 15 km

w 3,5 godz. oraz 3. 10 km (scorelauf) w 2.5 godz, z łącznym limitem czasowym - 12 godzin.

B) Trasa biegowa na 50 km (dane j.w.) z limitem czasowym 10 godzin

C) Trasa rowerowa na 100 km, składająca się z 3 etapów: 50 km w 5 godz.+ 30 km w 3 godz.+ 20 km w 2 godz.

E) Trasa ekstremalna, czyli rajdu przygodowego na dystansie 80 km (z limitem czasowym 13 godz), podzielona na 3 etapy: 25 km marszobieg w 6 godz.+ 50 km trasaf rowerowa, w trakcie której rozegrano etap kajakowy o długości 5 km z limitem -1 godz. Na tej trasie znajdował się odcinek specjalny i 2 zadania specjalne związane z nawigacją.

Rajdowi honorowo patronowali: Starosta Powiatu Legionowskiego Pan Jan Grabieć, Prezydent Legionowa Pan Roman Smogorzewski, THYMF- trofea sportowe i GT - Polska, którzy ufundowali puchary i nagrody dla zwycięzców tras i w poszczególnych kategoriach wiekowych. Natomiast zdjęciami z imprezy zajęła się agencja fotograficzno--filmowa Silne-Studio.

Tak dużą imprezę, jako współorganizatorzy, zaszczyliła także Mazowiecka Komisja InO PTK w obsłudze internetowej, a w organizacyjnej - harcerki oraz harcerze z 6 SDH "Buna" z Legionowa. Specjalne podziękowania należą się też dyrekcji Szkoła Podstawowej nr 2 w Legionowie, która użyczyła swoich pomieszczeń, jako zaplecze dla organizatorów i miejsce noclegowe dla uczestników, którzy dotarli z dalszych miejscowości.

DyMnO 2007

Legionowo, 2 czerwca 2007 r.

Trasa C, etap 30km

GT - Polska

TRYUMF

SILNE STUDIO

Jako pierwsi wyruszyli (o godz. 7.00) na trasę turyści (24 osoby) ze startu usytuowanego na skraju Lasu Legionowskiego w Al. Róż. W tym miejscu znajdowała się też meta i bufet, do którego po każdym etapie wracali uczestnicy. W tym miejscu można było też zrezygnować - po każdym etapie - z dotychczasowym dorobkiem. Startujący otrzymali mapę barwną w skali 1:25 000 i bardziej dokładną, w skali 1:10 000, do biegów na orientację. Trasa wiodła w kierunku Chotomowa - Olszewnicy, by wrócić do Koi. Skrzyszew i wreszcie Legionowa. V bufecie można było posilić się batonem i kawałkami banana lub skorzystać z własnych zapasów. Na następny etap uczestnicy otrzymywali już nieco starszą mapę Lasów

Legionowskich w skali 1:15 000, wykorzystywaną do BnO, a trzecią, na kolejny etap, w skali 1:10 000. Ten etap, z 10 PK to tzw. scorelauf, gdzie kolejność potwierdzenia PK i wybór drogi należały do startującego. Trasę tę wygrał Michał Krupiński z Klubu "Inochodziec" z Lublina, który na prowadzenie wyszedł już na 2. etapie.

Jako drudzy (o godz. 9-00) wyruszyli biegacze, którzy poruszali się po tej samej trasie co piechurzy. Tę konkurencję wygrał z dużą przewagą Jerzy Parzewski z KU AZS WAT Warszawa

Także o tej samej godzinie startowali kolarze, którzy na starcie dostali kamizelki odblaskowe ufundowane przez Pawła Kowalczyka. Była to liczna, bo 65-osobowa grupa, która przy okazji walczyła o punkty w Pucharze Polski w maratonach rowerowych na orientację. Z nimi startowała grupa 31 osób, zwolenników ekstremalnych rajdów przygodowych.

Kolarze wyruszyli na trasę 50-kilometrową, by po powrocie dostać mapę na 30 km i następnie 20 km (razem- 100 km). Uczestnicy dostali mapy 1:50 000, ale położenie poszczególnych PK było rozświetlone na fragmentach bardziej dokładnych map. Trasę tę wygrał Bartłomiej Bober z PKO Harpagon z Gdańska.

Pomocą na trasie mogła służyć "Mapa turystyczna" powiatu legionowskiego", którą dostali wszyscy uczestnicy na starcie, a po raz pierwszy wydaną dzięki staraniom Starostwa Legionowskiego. Zaraz na mecie czekała na mecie apetyczna drożdżówka z miejscowej piekarni. Po trudach zawodów smakowała oczywiście wyśmienicie. Nawet przelotny deszcz, przy temperaturze + 16° C, nie robił na startujących większego wrażenia.

Pierwszym etapem był (jak w przypadku piechurów) ten sam odcinek 25 km, jednak tuż przed metą było pierwsze "zadanie specjalne" - "pamięciówka". Należało odszukać 3 dodatkowe PK, na podstawie mapy umieszczonej na PK. Po dotarciu na metę uczestnicy dosiadali rowerów, by pokonać dystans 50 km, z Legionowa nad Wisłę do Janówka, gdzie czekało II zadanie specjalne - należało odszukać dodatkowy PK znajdujący się w odległości 25 m od poprzedniego, a znajdujący się wewnątrz starego fortu. Następne PK były do pokonania w dowolnej kolejności (scorelauf).

W tej części trasy znajdował się odcinek specjalny czyli odszukanie 2. PK na zaznaczonym Odcinku, a także 5 km etap kajakowy. Po dotarciu do tego miejsca uczestnicy dostawali kajak i indywidualnie ruszali na wodę. Każdy dostał zafoliowaną mapę płytkiego i malowniczego Jeziora Klucz. Należało potwierdzić 7 PK naniesionych na zdjęcie satelitarne jeziora w skali 1:8 300. Należało się wykazać dużą czujnością, gdyż obok siebie były 2 lampiony dwóch różnych tras tego etapu, błędne potwierdzenie groziło karą czasową.

Odcinek rowerzystów był bardzo barwny, poruszali się bowiem oni po kwitnących Łąkach Krubińskich leżących w widłach Wisły i Narwi. Rywalizacja - w minimalnych odstępach czasowych - trwała aż do samej mety. Zwyciężył Igor Błachut z Adventura

XXX OGÓLNOPOLSKI RAJD NA ORIENTACJĘ

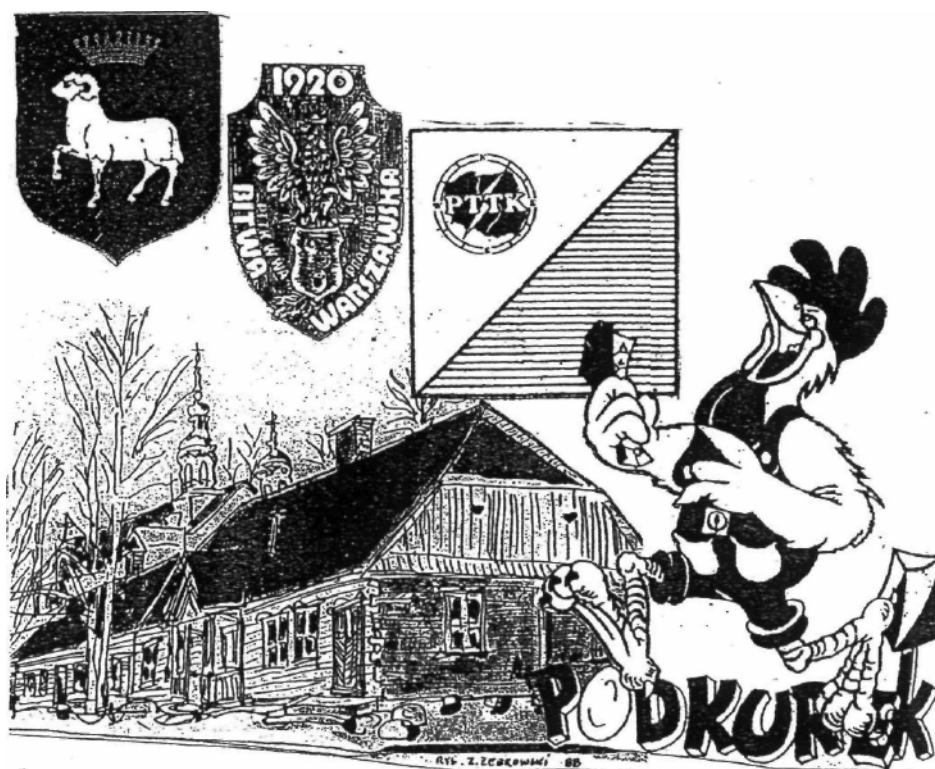
● **PODKUREK** 2007 ●

PODKUREK jest specyficzną imprezą. To nie tylko zawody na orientację, to także poznawanie fragmentu regionu, na którym się odbywa. I nie tylko naocznie, ale w konkursach trzeba wykazać się wiedzą krajoznawczą i historyczną- Stąd nasze wspomaganie tej wiedzy przez drukowanie dużej dozy tej wiedzy.

Tegoroczny PODKUREK to: siódma runda PUCHARU POLSKI 2007 w MnO, uczczenie 460 rocznicy powstania Karczewa, 87. rocznicy "Bitwy Warszawskiej 1920", 30. rocznicy powstania HKT "TREP" PTIK oraz poznanie walorów krajoznawczych Karczewa z okolicami, Otwocka i Mazowieckiego Parku Krajobrazowego. Rzeczą oczywistą (wręcz truizmem) jest mówienie o upowszechnianiu InO.

Odbędzie się to w dniach 26-28-października 2007 r', w Karczewie. Kierownikiem Podkurka jest wybitny działacz - Andrzej Krochmal. Towarzyszą mu - nie mniej utytułowani: Andrzej Przychodzeń, Piotr Janowski, Leszek Herman-Iżycki, Wojciech Drozda, Andrzej Kędzirek, Piotr Orłański, Andrzej Kowalski. Przygotowali oni tę imprezę i ją poprowadzą. I żadna niepogoda im w tym nie przeszkodzi.

Teren jest miejscami o utrudnionej przebieżności (!), lekko pofałdowany oraz piaszczysty (wydmy), lokalnie z bogatą mikrorzeźbą, miejscami podmokły (bagienny), ze zróżnicowaną drożnią. To wszystko trzeba będzie pokonać z mapami czarno-białymi i kolorowymi (trasa BnO), nietypowymi, w różnych skalach, częściowo aktualizowanymi. Uff!

* koszulka (dla zgłoszonych w terminie), okolicznościowa naklejka, okolicznościowy (trzeci z kolei-brązowy) żeton dla zespołu z okazji Jubileuszowego, już XXX "Podkurka".

* upominki od sponsorów dla najlepszych (albumy, kartki pocztowe i inne)

* odciski okolicznościowych pieczęci, kolejny nr "Azymutu Warszawskiego", "Rogatka Grochowska" nr 41, potwierdzenia punktów na wszystkie stopnie Oln0 i odznakę okolicznościową 25 lat In0 z FKT "TREP" PTTK, weryfikacja odznaki "Bitwa Warszawska 1920" (koszt odznaki - 7 zł), weryfikacja odznaki "Sympatyk Otwocka" (dla uczestników rajdu), protokół imprezy dla zespołu

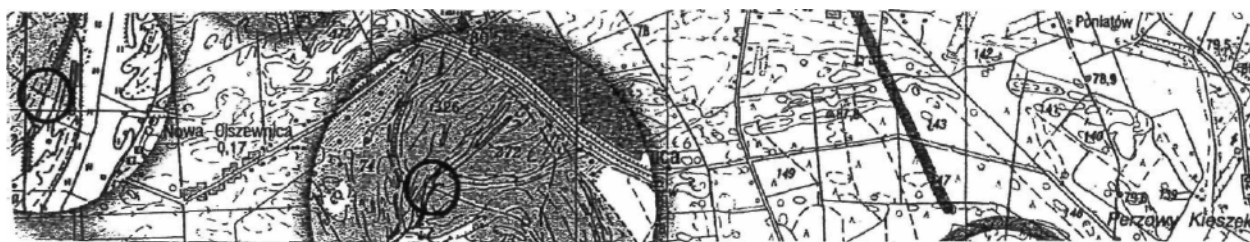
* udział w konkursach "In0 Krzyżówka", "Niespodzianka", "Rzut jajem" (kurzyra)-na odległość, konkursie "Krajoznawczo-historycznym", udział w biegu na orientację (dla zgłoszonych w terminie).

No i wreszcie fura nagród: * puchary dla najlepszych zespołów w kat. TS, TJ, IM, * puchar burmistrza Miasta i Gminy Karczew dla najlepszych w kat. K i M w biegu na orientację, * Puchar Przechodni HKT "TREP" PTTK dla zwycięzcy w kat. TS, dyplomy dla 6. najlepszych zespołów w każdej kategorii, upominki od sponsorów, upominki w konkursach (losowane wśród obecnych na zakończeniu), upominki i dyplomy w konkursie "Rzutu jajem". Czy to mało?

A zatem do dzieła, do współzawodnictwa o nagrody, 'honory' i punkty. Pogody ducha życzy wszystkim redakcja Rogatki Grochowskiej.

Dla okraszenia całości będą następujące świadczenia:

- * 2 noclegi w warunkach turystycznych (własny śpiwór, materac i miękie obuwie na zmianę). Nie ma lekko!
- * gorący posiłek w sobotę, posiłek międzyetapowy E I/E II
- * ubezpieczenie, komplet map dla każdego uczestnika

KRÓTKA HISTORIA • PODKURKA •

Upływa właśnie XXX edycja Rajdu na orientację "POEKUREK". Swoje istnienie obchodzi razem z powstaniem Harcerskiego Klubu Turystycznego "THEP" P1TK, a właściwie z zarejestrowaniem się powyższego Klubu w dniu 15.X.1977 r. w Oddziale PTTK Warszawa Praga Południe, który wcześniej już działał przy 44 Szczepie WDH ZHP. z siedzibą w Technikum Chemicznym nr 3 (ul. Saska 78). Jako Klub działający na prawach koła PTTK dostaliśmy nr 1 wśród zarejestrowanych w Oddziale. Od początków istnienia organizowaliśmy wiele rajdów klubowych, wśród których szczególnym powodzeniem cieszyły się te z mapą i kompasem. Zaczęliśmy od rocznicy Powstania Styczniowego i dlatego zorganizowaliśmy zimowy ORIENT. Następny był w 10 rocznicę Akcji pod Arsenalem (nasza szkoła nosiła imię Aleksandra Zawadzkiego, a Szczep Harcerski - Tadeusza Zawadzkiego - "Zośki"). A. Zawadzki był chemikiem i ojcem T. Zawadzkiego, żołnierza AK z Oddziału "Szare Szeregi". Ten rajd nazwaliśmy ZAW-OR (od Zawodów na Orientację). Pod wpływem udziałów w imprezach organizowanych przez

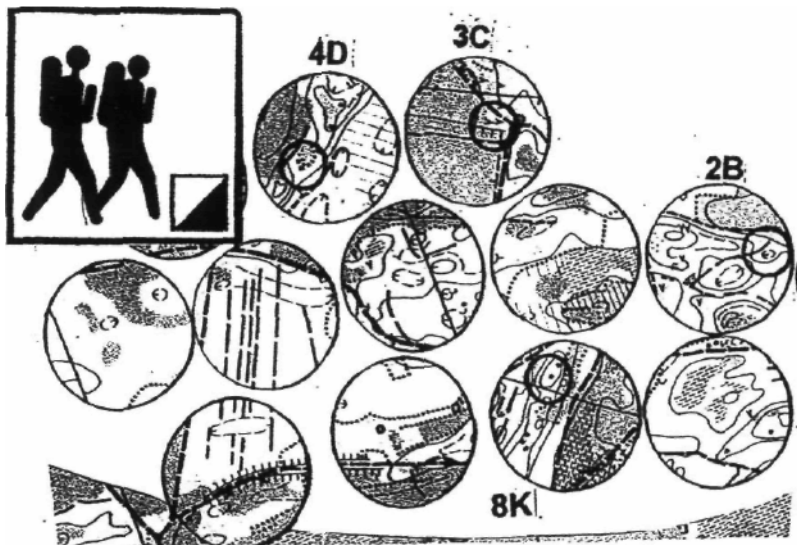
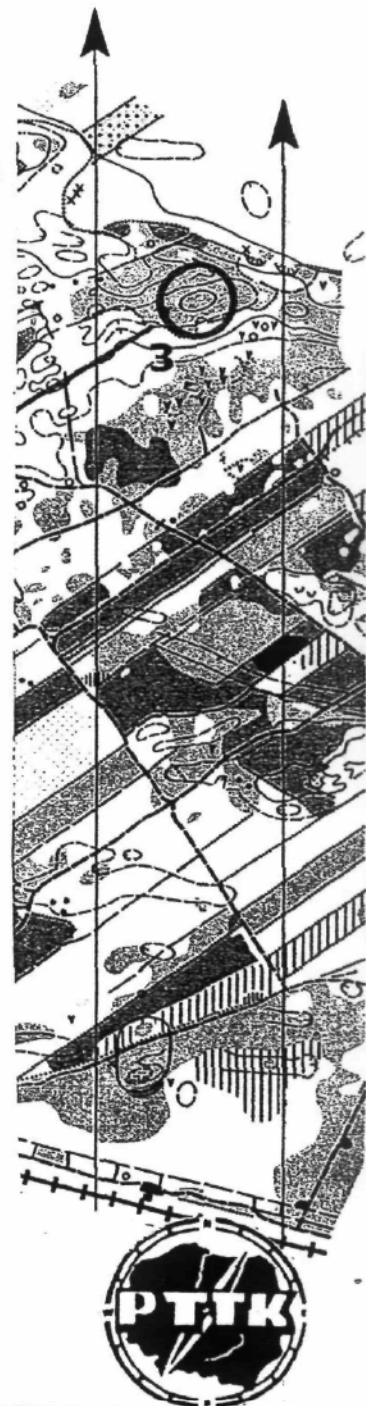
innych, zwłaszcza rajdów studenckich "Puszcza Biała", postanowiliśmy zorganizować wieloetapowy rajd wiosenny (w maju) na orientację nazwany "PCKUREK". W założeniu był od początku jako impreza wieloetapowa, często z biwakiem, a później już w oparciu o bazę w szkole. Pierwsze edycje były w Puszczy Białej, choć w tamtych czasy dojazd był nieco utrudniony i najbliższe okolice już spenetrowane. Już wtedy próbowaliśmy robić pierwsze unaczestnianie map na podkładzie w skali 1 : 25 tys. Później impreza przeniosła się na tereny wokół Warszawy, by w 1986 r. zawitać do Lipowca k. Jaślik w Beskidzie Niskim, tam bowiem nasz Szczep miał bazę turystyczną. Jeszcze w 1988 r. zawitaliśmy do wspomnianego Lipowca gdzie, w ramach Rajdu rozgrywane były IX Akademickie Mistrzostwa Polski w Indywidualnych MnO "MATNIA"* Od tej pory impreza nasza otrzymała nazwę Ogólnopolskiej. Jeszcze w 1994 zawędrowaliśmy do Kielc (w Górach Świętokrzyskich), by ponownie -' w 2004 r. odwiedzić Puszcze Białą w jej zach części. Oprócz "MATNI" w ramach "POCKURKA" organizowaliśmy Drużynowe Mistrzostwa Polski w Turystycznych InO: w 1992 r. w Piławie i Białobrzegach, w 1995 r. w Nieporęcie i Białobrzegach i w 2003 r. w Białobrzegach n. Zalewem Zegrzyńskim. W ramach tej imprezy przeprowadziliśmy trasy piesze w kategoriach: TS, TJ, TM, rowerowe, kajakowe oraz samochodowe w Białobrzegach. Z czasem, z powodu mnogości imprez majowych, przenieśliśmy w 1990 roku rajd na jesień, w połączeniu z obchodami rocznic Bitwy Warszawskiej 1920. Od 1991 PODKUREK jest imprezą składową Pucharu Polski w Marszach na Orientację i dostaje wysokie notowania w konkursie na Organizatora Roku, a budowniczości tras kilka razy byli wyróżniani za nowatorskie pomysły i ich realizacje.

Kiedy przyszedł czas na podsumowania organizacji rajdów "ORIENT", "ZAW-OR" oraz "PODKURKA", zarząd Klubu HKT "TREP" FTIK postanowił to uczcić wybiciem okolicznościowego żetonu Autorra jego jest koi. Sławomir Otap, który jednocześnie całą sprawę pilotował i żeton (w 3 kolorach) został zrealizowany w Mennicy Polskiej S.A. Żeton w kolorze złotym jest wydawany zwycięzcom "ORIENTU", srebrny zaś na "ZAW-ORze" (został wykonany w ilości 100 szt), brązowy (200 szt) przeznaczony dla "PODKURKA". Razem totzą unikatową kolekcję, zwłaszcza w przypadku InO. Sporo czasu chcemy na wspomnienia poświęcić w Karczewie, w czasie tegorocznego "PODKURKA".

Ciekawostką jest zorganizowanie przez nas w 1997 r. VI Nocnych Mistrzostw Polski w MnO.

1. 1978 r. - Leszczydół (Puszcza Biała)
2. 1979 r. - Leszczydół ,, ,,
3. 1980 r. - Dalekie (Puszcza Biała)
4. 1981 r. - Międzylesie
5. 1982 r. - Chotomów
6. 1983 r. - Międzyborów
7. 1984 r. - Mińsk Mazowiecki
8. 1985 r. - Pogorzelska Warszawa
- 9* 1986 r. - Lipowiec k. Jaślik (Beskid Niski)
10. 198? r. Pogorzelska Warszawa
11. 1968 r. - Lipowiec k. Jaślik (Beskid Niski) * "MATNIA"
12. 1989 r. - Pogorzelska Warszawa
13. 1990 r. - Zielona k. Warszawy
14. 1991 r. - Warszawa - Białoleka Dworska (PP)
15. 1992 r. - Pilawa * Drużynowe MP
16. 1993 r. - Wilga
17. 1994 r. - Kielce (Góry Świętokrzyskie)
18. 1995 r. - Nieporęt / Białobrzegi * XVIII DMP
19. 1996 r. - Warszawa Rembertów
20. 1997 r. - Warszawa Falenica * VI Nocne MP
21. 1996 r. - Nieporęt
22. 1999 r. - Marki
23. 2000 r. - Ossów
24. 2001 - Zegrze
25. 2002 r. - Grodzisk k. Mrozów
26. 2003 r. - Białobrzegi n. Jez. Zegrzyńskim * XXVI Druż. MP
27. 2004 r. - Pułtusk (Puszcza Biała)
28. 2005 r. - Warszawa Wesoła
29. 2006 r. - Okuniew
30. 2007 r. - Karczew

opracował

Andrzej
Krochmal

ORGANIZATOROM IMPREZ TURYSTYCZNYCH POLECAMY

Oto, co koniecznie powinien znać - i stosować - organizator (przewodnik) imprez turystycznych. Jest to wykaz czynności niezbędnych, by każda impreza była udana i zgodna z przepisami, wymaganymi dla tego typu działalności.

imprezy IMPREZY TURYSTYCZNO - KRAJOZNAWCZE

Impreza (wycieczka) dokąd, ile osób kierownik wycieczki

CEL WYCIECZKI: Poznawczy - Wychowawczy - Rekreacyjny!!!

Poznanie - ziemi ojczystej, obiektów krajoznawczych, historii ludzi, przyrody

Wychowanie - patriotyczne, społeczne, moralne, kulturalne, zachowanie na szlaku,

przepisy, współzycie w grupie Rekreacja - czas na

odpoczynek, zabawę, posiłek, ognosko, śpiewanie itp.

A) PRZYGOTOWANIA WYCIECZKI - IMPREZY

Informacja i propaganda - gdzie i kiedy. Przygotowanie uczestników (ewent. dobór - w przypadkach szczególnie ciężkich fizycznie wypraw)

I. Programowe: cel wycieczki, jej trasa, obiekty krajoznawcze regionu, historia, zabytki architektoniczne itp. Praca z mapą, przewodniki określenie zadań dla uczestników (grupy).

II. Organizacyjne: koszt wycieczki (imprezy), termin, przejazdy, noclegi, wyżywienia, koszty programowe. Organizacja dobrej wędrowki; kultura na szlaku, ubiór, bagaż, apteczka, latarka, zapalniczka, kompas (busola).

III. Kondycyjne: Przygotowanie poprzez krótsze wycieczki do późniejszych trudniejszych, wyrabianie kondycji (gimnastyka, zajęcia sportowe (itp)). Sprawdzanie karty zdrowia uczestnika - podpis rodziców (opiekunów). Rozmowa z uczestnikami. Nogi - stopy; oddechy re-seneracyjne.

IV. Sprzętowe: Dla zaawansowanych - turystyka kwalifikowana. Sprzęt osobisty, ekwipunek grupy: namioty, karimaty, kuchenki itp. Konieczna kontrola sprzętu i próbne wycieczki. Na kolonii lub obozie organizowanie 2-3 dniowych biwaków dla grup młodzieżowych.

B) PRZEPROWADZENIE IMPREZY * WYCIECZKI

1. Zbiórka grupy, zasady wędrowania, wyznaczenie służbowych i odpowiedzialnych za poszczególne zadania, opieka grupy (zgodnie z przepisami)
2. Przejście trasy: osobliwości krajoznawcze, kultura ludowa, materialna, archeologia, sztuka, historia, muzea i ludzie itp - w zależności od charakteru wycieczki. PRZESTRZEGANIE PRZEPISÓW - SŁUŻBA KULTURY SZLAKU + BEZPIECZEŃSTWO!!!
3. Posługiwanie się - w czasie wędrowki - mapą, kompasem - orientacja w terenie
4. Odpoczynki na trasie, oddechy regeneracyjne, dłuższy czas na posiłek (na szlaku), w mieście czas wolny (dokładne określenie czasu)
5. Włączanie młodzieży w program na trasie.

C) PODSUMOWANIE WYCIECZKI * IMPREZY

Wartości poznawcze i wychowawcze wycieczki. Przeżycia, uwagi. Forma: ognisko, kominiek. Podliczenie punktów na odznaki turystyki kwalifikowanej (w zależności od formy wycieczki).

RODZAJE WYCIECZEK

Przyrodnicze, geograficzne, geologiczne, historyczne, gospodarcze oraz łączone: kompleksowe, czyli krajoznawcze. ZASADY DOBREJ WYCIECZKI TO:

- I. Organizacja - im doskonalsza, tym lepsza
- II. Wiedza - wiadomości ogólne o regionie, szczegółowe o trasie wycieczki, łączenie teorii z praktyką
- III. Metodyka - sposób przeprowadzenia - np:
 - a) przewodnik opłacany - muzea, miasta, szlaki górskie, parki narodowe
 - b) wychowawca - organizator turystyki - musi być przygotowany c) wychowawca lub Organizator Rurystyki + grupy młodzieżowe! Oto najlepsza forma prowadzenia wycieczek

CZAS TRWANIA- WYCIECZKI

SPACER..... 2-3 godziny

WYCIECZKA PÓŁCNIOWA..... 3-5 godzin

WYCIECZKA CAŁODNIOWA..... 6-8 godzin

IMPREZY MASOWE (jedno i kiludniowe): RAJD * ZŁAZ * ZŁOT

DZIEHNE NORMY PRZEJŚCIA (nizinne, górskie, miasta):

SZKOŁY..... klasy I, II, III (wiek 7-9 lat) 3-6 godz. dziennie

PODSTAWOWE

.....klasy IV, V, VI (wiek 10-12 lat) -----5-7 godz. dziennie
długość trasy 6-8 km

GIMNAZJUM.....klasy I, II, III (wiek 13-15 lat)... 6-8 godz. dziennie;
długość trasy 8-12 km

LICEUM..... klasy I, II, III (wiek 16-18 lat)... 7-8 godz. dziennie,
długość tras:

dla dziewcząt: 12 - 20 km

dla chłopców: 12 - 22 km

WYCIECZKI GÓRSKIE ... każdy kilometr odpowiada 1 punktowi. W przeliczeniu, w zależności od różnicy wzniesień - np. 1 km na nizinie = 100 m stromego podejścia. Wycieczki wysokogórskie są:" dozwolone dla młodzieży od 15-roku życia, która przeszła trening w górach o średniej wysokości

MIASTO ... norma na zwiedzanie - 2-4 godz, przerwa i po przerwie (do 2 godz) może być kontynuowana (2-3 godz).

Na podstawie materiałów PUK i MENiS opracowała
DANUTA ROSNER

Przodownik Turystyki Górskiej nr 3434 Instruktor
Krajoznawstwa Polski nr 320 * Harcmistrz

SYLWESTER RAKOWSKI

1919-2007

Urodził się 25 listopada 1919 roku w Warszawie. Harcerz, działacz PTTK r Towarzystwa Przyjaciół Warszawy (Oddziału Grochów i Anin). Inżynier mechanik.

Przed drugą wojną światową uczęszczał do szkoły w Wawrze przy obecnej ul Płowieckiej 77 do tzw. „murowanki”, budynku z czerwonej cegły, przed którą znajduje się pomnik marszałka Józefa Piłsudskiego i trzech żołnierzy - mieszkańców gminy Wawer, którzy polegli w obronie Warszawy w 1920r. Pomnik odsłonięta 1.IX.1930r, po czym w 1948r zniszczono go i zakopano, a w listopadzie 1988r. pomnik odkopano i w 1990r. ponownie postawiono. Na terenie tej szkoły Sylwek prowadził drużynę harcerską,

W okresie okupacji brał czynny udział w "Szarych Szeregach" w walce z okupantem. O tej Jego działalności wspomina Feliks Waśkiewicz w rozdziale pt. „Wawerscy harcerze w chwili próby”, na stronach 229-246 książki „Wawer i jego osiedla” (wydanej w Warszawie w 2007r. jako praca zbiorowa pod redakcją Jana Czerniawskiego). Po wojnie za działalność okupacyjną był więziony w Rawiczu (miasto powiatowe w woj. wielkopolskim). Sylwek niechętnie lub wcale nie chciał wspominać tego okresu swego życia. Tylko raz opowiedział mi o swoim pobycie w więzieniu w Rawiczu, gdy turystycznie zwiedzaliśmy Rawicz w latach dziewięćdziesiątych XX w.

Mirosław Szypowski (harc mistrz) w swej książce „Moja harcerska Warszawa” (wydanej w 2005 roku) tak wspomina Sylwestra Rakowskiego:

„...Na jesieni 1948 roku hufiec „Grochów” przejmuje od hm. Jerzego Przyjemskiego hm. Sylwester Rak (obecnie Rakowski). Siedziba hufca mieściła się na przystani harcerskiej przy Wale Miedzeszyńskim. Hm. Rak pozostał na zawsze dla mnie niedoścignionym wzorem instruktora i hufcowego. W nienagannie skrojonym instruktorskim mundurze ze skórzanym plecionym sznurem na szyi (był członkiem głównej kwatery ZHP), wymagający, surowy, ale zawsze sprawiedliwy. Od niego nauczyłem się dobrej organizacji, sumienności i punktualności - cech tak rzadkich w dzisiejszych czasach....”.

Działalność turystyczną Sylwek rozpoczął w 1953 roku, kiedy to wstąpił do PTTK Początkowo działał w Warszawie w Oddziale Stołecznym, a następnie w Oddziale „Mechanicy” w Pruszkowie, a od 1983r. w Oddziale Warszawa Praga Południe. Był założycielem i prezesem Oddziału „Mechanicy” w latach 1968-82, gdzie w zakładowym radiowęzła zredagował i wygłosił około 500 audycji półgodzinnych o tematyce turystycznej. W latach 1953-1975 działał w Harcerskim Klubie Turystycznym „Wyga”, gdzie pełnił m. in. funkcję wiceprezesa. W latach 1969-90 działał w Wojewódzkiej Komisji Turystyki Pieszej, a w latach 1983-1986 był członkiem Stołecznego Zarządu Wojewódzkiego PTTK. Prowadził wykłady na kursach dla organizatorów turystyki, przodowników turystyki pieszej i przewodników terenowych. Od roku 1983 był prezesem Koła nr 10 (przekształconego później w Koło Emerytów), działającego na terenie Anina (Oddział Warszawa Praga Południe).

Sylwek przez wiele lat był członkiem Komisji Turystyki Pieszej i przewodniczącym Referatu Weryfikacyjnego odznak turystyki pieszej przy naszym

oddziale. Współorganizowałem z nim jeden z Warszawskich Złotów Przodowników - Turystyki Pieszej (w Świdrze) oraz szereg wycieczek pieszych po Mazowszu. Ostatnia wspólna wycieczka kończyła się w Starej Miłosnej przy drewnianym kościółku, gdzie Sylwek opowiadał młodzieży o działalności swoich kolegów na tym terenie w okresie okupacji.

Posiadał szereg uprawnień PTTK; PTP nr 1617/1, PTG, Strażnika Ochrony Przyrody, Opiekuna Zabytków, Przewodnika Terenowego H klasy, Instruktora Krajoznawstwa regionu i Polski. Był Honorowy Przodownikiem Turystyki Pieszej. Przez całe swe życie Sylwek był aktywnym turystą. Zdobywał odznaki turystyczne (m.in. posiadał dużą złotą GOT, dużą srebrną OTP). Brał udział w corocznych złotych przodowników pieszych i centralnych złotych aktywu krajoznawczego (CZAK).

Był nie tylko wspaniałym, godnym do naśladowania turystą ale przede wszystkim wspaniałym kolegą i człowiekiem.

Za swą działalność okupacyjną i turystyczną był odznaczony BKZ (1946), Medalem Zwycięstwa i Wolności (1946), Krzyżem Partyzanckim (1983), Krzyżem Kawalerskim OOP (1985) oraz innymi odznaczeniami resortowymi; Honorową Odznaką „Nike” (1958 i 1962), Honorową Odznaką PTTK (srebrną- 1964, złotą- 1969), Odznaką Zasłużony Działacz Turystyki (stopień złoty - 1970), Odznaką „25 lat w PTTK”, złotą Odznaką „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży” i innymi.

Zmarł 24 marca 2007 roku w Warszawie.

W dniu 29 marca 2007 roku, po mszy żałobnej w kościele pw. Matki Bożej Królowej Polski (ul. Rzeźbiarska 46) w Aninie, pochowany został na cmentarzu bródzieńskim.

Żegnaj Sylwku!
Zostaniesz w mej pamięci na zawsze.
Andrzej Kowalski

ŻEGNAJ DRUHU SYLWESTRZE

Z Sylwestrem zetknęłem się po raz pierwszy na wiosnę 1945 r. Po przeżyciach Powstania Warszawskiego oraz obozowych, wróciłem szczęśliwie do Marysina Wawerskiego. Wydawało się nam wówczas, że naprawdę jesteśmy wolni. Przejawem tego był żywiołowy rozwój harcerstwa. Razem z moim przyjacielem - Tadeuszem Łapińskim (obaj byliśmy w czwacie okupacji hitlerowskiej w Szarych Szeregach - Zawiszy) założyliśmy na terenie Marysina drużynę harcerską. Nie była ona zbyt liczna, przeto - decyzją hufca Rembertów - zostaliśmy przyłączeni do znacznie większej drużyny nr 134 im. Zawiszy Czarnego w Wawrze. Drużynowym tej jednostki, skupiającej wiele młodzieży z Wawra i okolic, był Sylwester Rak. W czasie okupacji był hufcowym hufca "Wierna Rzeka". Po wojnie Sylwester był już członkiem Głównej Kwatery ZHP i reprezentacyjnego chóru ZHP pod dyrekcją Władysława Skoraczewskiego. Dużo starszy od nas, niezwykle energiczny, prowadził drużynę z wielkim zaangażowaniem.

Z czasem okazało się, że harcerstwo stało się solą w oku władzy ludowej PRL, która przystąpiła energicznie do stopniowej likwidacji ZHP. Marginalizacją ZHP było utworzenie OH (Organizacji Harcerskiej) jako przybudówki ZMP (Związku Młodzieży Polskiej. Zaczęły się aresztowania i procesy. Ja zrezygnowałem z działał-

ności w ZHP na przełomie 1947-6 r z powodów rodzinnych (choroba ojca). Od tamtej pory straciłem kontakt z Sylwestrem. Po kilku latach dowiedziałem się, że był on aresztowany oraz uwięziony z wyrokiem śmierci (!), który zamieniono mu na długoletnie więzienie. Uratowała go amnestia z 1956 r. dzięki której wyszedł na wolność.

W 1966 r. założyłem rodzinę i zamieszkałem w Aninie. W kolicy nieraz widziałem ogłoszenia o różnych wycieczkach-pielgrzymkach autokarowych do miejsc kultu, organizowanych przez Klub Seniora przy Domu Kultury w Aninie. Sygnował je prezes - inż. Sylwester Rakowski. Pewnego razu zainteresował mnie wyjazd do Lichenia. Pojechałem wraz z żoną. W czasie sprawdzania listy obecności w autokarze, twarz przewodnika wydała mi się jakaś znajoma. W czasie jazdy dowiedziałem się od jednego ze współpasażerów, że przewodnik jest również działaczem harcerskim. W drodze powrotnej spytałem przewodnika, czy miał coś wspólnego z 134 ZHP. Potwierdził. Przypomniałem na to, że byłem zastępowym w tej drużynie. Okazało się, że druh Rak i Sylwester Rakowski, to ta sama osoba . Po prostu zmienił nazwisko.

Z tej konfrontacji wynikło moje zaangażowanie w działalność Klubu Seniora. Najpierw były to wtorkowe spotkania prowadzone przez Sylwestra. Pomagałem mu opracowywać ogłoszenia o kolejnych wycieczkach-pielgrzymkach autokarowych. W ramach terapii (po przebytych zawale serca) zaczęłem organizować piesze wycieczki w okolice Anina. Po jakiś czasie przenieśliśmy się do Puszczy Kampinoskiej, Leśnej Podkowy i w inne okolice Warszawy.

Sylwester miał bardzo dużą wiedzę przyrodniczą, historyczną, krajoznawczą i, na wtorkowych spotkaniach, chętnie się tą wiedzą dzielił z nami. Był człowiekiem wielorakich zainteresowań, był też dość apodyktycznym i stanowczym, co nie wszystkim przypadło do gustu.

Z biegiem lat podupadał na zdrowiu. Niewątpliwie na pogłębianie się tego stanu przyczynił się wieloletni pobyt w "sanatoriach PRL-u". U schyłku lat zaczął tracić władzę w nogach. Po śmierci p. Hanki (jego serdecznej opiekunki) został praktycznie bez żadnej opieki. W Klubie seniora namawialiśmy go (z p. Lucyną) bardzo usilnie, by zgodził się na umieszczenie w domu opieki. Nie zgadzał się. W końcu, po dwukrotnym pobycie w szpitalu, na jesieni 2006 r. został umieszczony w Domu Opieki Zdrowotnej. Zmarł tam 23 marca 2007 r. Spoczywa na Bródnie, kwatera 68 A. Zachowamy go w pamięci, jako prawdziwego Polaka i szczerego patriotę.

Ryszard Lorenz

KALENDARZ IMPREZ TURYSTYCZNYCH na rok 2007
ODDZIAŁU PTTK WARSZAWA PRAGA POŁUDNIE im. Zygmunta Glogera

LP	TERMIN	NAZWA RAJDU, IMPREZY	DYSCYPLINA	ORGANIZATOR
1	21.01.2007	XXX Rajd na Orientację "ORIENT 2007".	mno, bno	HKT Trep"
2	3-11.02.07	Wędrówki Północy - Suwalszczyzna.	obóz	Oddział
3	10.02.2007	XI "Zima na Pradze"	mno, bno	HKT" Trep", OWnO
4	10.03.2007	X Rajd na Orientację "Zimowe Tropy"	mno	OKInO
5	25.03.2007	XXX Rajd na Orientację "ZAW-OR 2007".	mno, bno	HKT" Trep", OKInO
6	7.04.2007	Wycieczka "Warszawska Obwodnica Turystyczna".	piesza	OKTP
7	9.04.2007	XXIII Wielkanocny Rajd na Orientację "ANINO"	mno, rjno	OKInO
8	21.04.2007	67. Rajd Szkolny "Szerokie Pola"	piesza	SKKTnr5
9	29.04-2.05.07	Spływ kajakowy rzeką Drwęcą	kajakowa	KK "Ważka"
10	12.05.2007	Rajd "Zdobynamy WOK"	piesza	HKT Btekitnr
11	19.05.2007	Wycieczka "Warszawska Obwodnica Turystyczna".	piesza	OKTP
12	20.05.2007	Rajd na Orientację "10xSOLO ^H "	mno	HKT Trep"
13	20.05.2007	IX Wiosenne Marsze na Orientację WiMnO 2007 .	.-mnp, rjno	Maz.KInO
14	18-20.05.07	Spływ kajakowy "Młynarka" rzeką Wkrą	kajakowa	KK "Ważka"
15	25-27.05.07	Spływ kajakowy rzeką Pilicą	kajakowa	KK "Ważka"
16	2.06.2007	IX Długodystansowy MnO "Dymno 2007".	mno, rjno	HKT Trep"
17	3.06.2007	IX Kolarska Jazda na Orientację KolnO 2007	mno	Maz.KInO
18	9.06.2007	Wycieczka "Warszawska Obwodnica Turystyczna".	piesza	OKTP
19	7-10.06.07	Górskie Wędrówki - 2007	piesza	Oddział
20	lipiec 2007	Obóz wędrowny	piesza	Oddział
21	07/08.2007	Spływ kajakowy	kajakowa	KK "Ważka"
22	sierpień 2007	Obóz wędrowny	piesza	Oddział
23	13.09.2007	Rajd "Szlakiem Tragedii Anińsko-Wawerskiej"	piesza	HKT „Błękitni"
24	15-16.09.07	Spływ kajakowy rzeką Radomką	kajakowa	KK "Ważka"
25	22.09.2007	Rajd "Śladami Krajoznawców"	piesza	OKKraj.
26	29.09.2007	Wycieczka "Warszawska Obwodnica Turystyczna".	piesza	OKTP
27	6.10.2007	68. Rajd Szkolny "PUSZCZA 2007"	piesza	SKKTnr24
28	13.10.2007	Wycieczka "Warszawska Obwodnica Turystyczna".	piesza	OKTP
29	28-28.10.07	XXX Ogólnopolski RnO"PODKUREK200r.	mno,bno,kmo	OKInO; HKT" Trep"
30	17-1 8.1 1.2007	V Mazowiecki Zlot Przodowników InO	InO	Maz.KInO
31	24.11.2007	Rajd Szlakiem Pamiątek Historycznych Grochowa	piesza	HKT „Błękitni"
32	1-2.12.2007	Rajd "BAM 2007"	autokarowa	SKKTnr5

Oznaczenie dyscyplin na orientację: mno - marsze na orientację, bno - biegi na orientację,
rjno - rowerowa jazda na orientację, kr no - krajoznawcza trasa na orientację.

ZESPÓŁ REDAKCYJNY: Leszek Białkowski (red. nacz. i graf.)
Mieczysław Bożym, Krystyna Bęben, Andrzej Kowalski, Danuta
Konczak, Danuta Rosner, Andrzej Krochmal. Dyżury członków zarządu
i komisji: w każdą środę, godz. 16.30-17.15 w siedzibie Oddziału -
ul. Mińska 18, (OŁ2) 810-15-66